Oikeustapauskokoelma

UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä toukokuuta 2013 *

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Aluksilla käytettävien siirtoletkujen Euroopan markkinat — Päätös, jolla todetaan EY 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkominen — Hintojen vahvistaminen, markkinoiden jakaminen ja kaupallisesti arkaluonteisten tietojen vaihtaminen — Kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta vastuuseen joutuminen — Sakot — Sakkojen määrän laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat — Perusteltu luottamus — 10 prosentin yläraja — Lieventävät seikat — Yhteistyö

Asiassa T-146/09,

Parker ITR Srl, kotipaikka Veniano (Italia), ja

Parker-Hannifin Corp., kotipaikka Mayfield Heights, Ohio (Yhdysvallat), edustajanaan asianajajat B. Amory, F. Marchini Càmia ja F. Amato,

kantajina,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi N. Khan, V. Bottka ja S. Noë, sittemmin Bottka, Noë ja R. Sauer,

vastaajana,

jossa on kyse ensisijaisesti [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) 28.1.2009 tehdyn komission päätöksen K (2009) 428 lopullinen osittaista kumoamista koskevasta vaatimuksesta siltä osin kuin kyseinen päätös koskee kantajia ja toissijaisesti kantajille mainitulla päätöksellä määrätyn sakon kumoamista tai sen määrän huomattavaa alentamista koskevasta vaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. Azizi sekä tuomarit M. Prek ja S. Frimodt Nielsen (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies J. Weychert,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.4.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

tuomion

Tosiseikat

Aluksilla käytettävien öljylle tai kaasulle tarkoitettujen siirtoletkujen ala

1 Aluksilla käytettävillä siirtoletkuilla lastataan vähärikkistä raakaa kiviöljyä tai prosessoitua raakaöljyä sekä muita öljytuotteita offshore-laitoksista (esimerkiksi poijuista – jotka on tavallisesti ankkuroitu lähivesille ja joita käytetään öljytankkerien kiinnittäytymispaikkoina – tai uivista tuotanto-, varastointi- ja lastauslautoista – jotka ovat uivia säiliöjärjestelmiä, joita käytetään öljyn tai kaasun tuottamiseen lähellä olevalta lautalta, sen käsittelemiseen ja varastoimiseen siihen saakka, kunnes se lastataan uudelleen öljytankkeriin) säiliölaivoihin ja puretaan tämän jälkeen kyseiset tuotteet näistä aluksista offshore-laitoksiin (esim. poijuihin) tai kiinteälle maalle.

2 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja käytetään offshore – eli vedessä tai veden läheisyydessä – kun taas teollisia tai maalla käytettäviä siirtoletkuja käytetään kiinteällä maalla.

3 Kussakin aluksilla käytettävässä siirtoletkulaitteistossa on asiakkaiden erityistarpeiden mukaan tietty määrä vakioletkuja, erikoisletkuja, joiden kummassakin päässä on liitokset, ja lisälaitteita, kuten venttiileitä, päätepyörästö tai uiva koneisto. Käsiteltävässä asiassa ilmaisu ”aluksilla käytettävä siirtoletkut” kattaa nämä lisälaitteet.

4 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja käyttävät öljy-yhtiöt, poijujen valmistajat, satamaterminaalit, öljyteollisuus ja hallitukset, ja niitä ostetaan joko uusiin hankkeisiin tai varaosiksi.

5 Uusien hankkeiden osalta öljyterminaalit tai muut loppukäyttäjät antavat yleensä insinööritoimiston (josta käytetään myös nimeä ”kaluston valmistaja”, ”OEM-valmistaja” tai ”laitetoimittaja”) tehtäväksi valmistaa tai asentaa uudet öljyn jakelulaitteistot – esim. järjestelmät, jotka kiinnittyvät yhteen ainoaan kohtaan, tai uivat tuotantolautat – sekä varastointi- ja purkulaitteistot. Tällaisiin hankkeisiin laitetoimittaja ostaa aluksilla käytettävien siirtoletkujen koko laitteiston tuottajalta.

6 Sen jälkeen kun kyseiset aluksilla käytettävät siirtoletkut on asennettu, yksittäiset osat on korvattava yhdestä seitsemään vuoden kuluttua. Loppukäyttäjät ostavat usein suoraan aluksilla tarvittavat varasiirtoletkut (joista käytetään myös nimitystä ”varaosa-ala”). Joissakin tapauksissa loppukäyttäjät antavat kuitenkin ostot alihankkijan tehtäväksi ja keskittävät ostonsa tytäryhtiöille tai ulkopuolisille yrityksille. Varasiirtoletkujen myynti merkitsee suurempaa osaa aluksilla käytettävien siirtoletkujen maailmanmarkkinoista kuin uusien tuotteiden myynti.

7 Aluksilla käytettävien siirtoletkujen kysyntä riippuu suurilta osin öljyalan kehittymisestä ja erityisesti öljynporauksesta alueilla, jotka sijaitsevat kaukana kulutuspaikasta. Kysyntä on kasvanut ajan myötä. Se on jaksottaista ja tietyssä määrin yhteydessä öljyn hinnan kehittymiseen. Se alkoi olla huomattavaa 1960-luvun lopussa ja kasvoi 1970-luvun alkupuolella erityisesti Persianlahdella, Pohjanmerellä ja Pohjois-Afrikassa sijaitsevilta öljyntuotantoalueilta käsin. Kysyntä kasvoi 1980-luvun kuluessa Etelä-Amerikan kehittyvistä kansallisista öljy-yrityksistä käsin. Se siirtyi 1990-luvun lopussa Itä-Afrikan suuntaan.

8 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja valmistavat yritykset, jotka ovat tunnettuja renkaiden ja kumien valmistajina, tai jokin niiden ”spin-offeista”. Ne valmistetaan pyynnöstä asiakkaiden tarpeiden mukaisesti. Koska aluksilla käytettävien siirtoletkujen kysyntä on maantieteellisesti laajasti hajaantunutta, suurin osa kyseisten siirtoletkujen tuottajista käyttää huomattavaa määrää asiamiehiä, jotka tarjoavat erityisten markkinoiden osalta yleisiä markkinointipalveluja ja myyvät niiden tuotteita sellaisten tarjouspyyntöjen yhteydessä, jotka julkaistaan.

9 Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja markkinoidaan koko maailmassa, ja tärkeimmät tuottajat toimivat kansainvälisellä tasolla. Kyseisiin siirtoletkuihin sovellettavissa lakisääteisissä vaatimuksissa ei ole olennaisia eroja eri maiden välillä, ja vaikka tekniset vaatimukset eroavatkin ympäristön ja käyttöolosuhteiden mukaan, tätä ei kuitenkaan mielletä esteenä aluksilla käytettävien siirtoletkujen myymiselle koko maailmassa.

10 Riidanalaisessa päätöksessä tarkastellun ajanjakson kuluessa kartelliin osallistuneet yritykset ovat myyneet Japanissa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa, Italiassa ja Ranskassa valmistettuja aluksilla käytettäviä siirtoletkuja Euroopan unionin ja Euroopan talousalueen (ETA) eri maihin sijoittautuneille loppukäyttäjille ja laitetoimittajille. Vaikka suurimman osan aluksilla käytettävistä siirtoletkujärjestelmistä lopullisena määräpaikkana ovat muut kuin eurooppalaiset alueet, eräät maailman tärkeimmistä laitetoimittajista sijaitsevat sitä vastoin unionin ja ETA:n eri maissa.

Kantajien esittely

11 Toinen kahdesta kantajasta eli Parker-Hannifin Corp. sijaitsee Clevelandissa, Ohiossa (Yhdysvallat), ja se valmistaa liike- ja ohjausjärjestelmiä ja -tekniikoita tarjoamalla ratkaisuja hienomekaniikan useantyyppisille kaupallisille markkinoille, matkapuhelinverkkomarkkinoille, teollisuusmarkkinoille ja ilmailumarkkinoille.

12 Parker-Hannifin on jaettu kahdeksaan tuoteryhmään, joita ovat avaruus- ja lentokoneteollisuus, hydrauliikkajärjestelmät, suodatustekniikka, ilmastoinnin ja teollisuuden valvonta, nesteliittimet, tiivistetekniikka, instrumentointi sekä automaatio/pneumatiikka. Nesteliittimien ryhmä on jaettu neljään maantieteelliseen alueeseen (Pohjois-Amerikka, Etelä-Amerikka, unioni ja Aasia). Unionissa nesteliittimien ryhmässä on neljä osastoa ja yksi operatiivinen yksikkö. Mainitun operatiivisen yksikön tuotteita myydään merellä tuotetun öljyn ja kaasun maailmanmarkkinoilla.

13 Parker-Hannifin on Parker-Hannifin International Corp:n emoyhtiö. Parker Hannifin International Corp. on puolestaan Parker Italy Holding LLC:n emoyhtiö. Parker Italy Holding LLC omistaa Parker Italy Holding Srl:n, joka on toisen kantajan eli Parker ITR Srl:n emoyhtiö.

14 Parker-Hannifinin maailmanlaajuinen kokonaisliikevaihto kaikkien tuotteiden osalta tilikaudella 2006 oli 7 410 miljoonaa euroa.

15 Parker ITR valmistaa ja markkinoi teollisuus- ja hydrauliikkaletkuja, aluksilla öljyä ja kaasua varten käytettäviä siirtoletkuja sekä teknisiä komponentteja. Sen liikevaihto vuonna 2006 oli [*luottamuksellinen tieto*] [1] euroa. Se sijaitsee Venianossa (Italia).

16 Aluksilla öljyä ja kaasua varten käytettävien siirtoletkujen alan, joka kuuluu Parker ITR:lle, loi vuonna 1966 Pirelli Treg SpA, joka on Pirelli-konserniin kuuluva yhtiö.

17 Vuoden 1990 joulukuussa ITR SpA, joka on Pirelli Tregin ja Itala-nimisen Pirelli-konsernin toisen tytäryhtiön sulautumaan perustuva yhtiö, osti Pirelli Tregin toiminnot aluksilla käytettävien siirtoletkujen alalla. Saiag SpA osti ITR:n vuonna 1993.

18 ITR perusti 27.6.2001 ITR Rubber Srl -nimisen tytäryhtiön käynnistettyään Parker-Hannifinin kanssa neuvottelut muun muassa sen aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevan toiminnan mahdollisesta myynnistä.

1 — Luottamukselliset tiedot poistettu.

19 Tästä on täsmennettävä ensinnäkin, että Parker-Hannifin Holding, joka on Parker-konsernin sisällä ITR:n kumisten siirtoletkujen alan ostamista varten äskettäin perustettu tytäryhtiö, ja ITR tekivät 5.12.2001 sopimuksen, jonka mukaan Parker-Hannifin Holding hankkisi kaikki ITR Rubberin osakkeet.

20 Toiseksi sopimuksen johdanto-osan määräysten e kohdassa todetaan, että ITR:n kumisten siirtoletkujen ala siirretään ITR Rubberille Parker-Hannifin Holdingin pyynnöstä.

21 Kolmanneksi sopimuksen 3.1.3 artiklassa määrätään, että ”[Parker-Hannifin Holdingin] velvoite riippuu – – [ITR:n] siirron toteutumisesta”. [Jälkimmäinen] ”pitää [Parker-Hannifin Holdingin] jatkuvasti ajan tasalla siirtomenettelyn edistymisestä ja – – neuvottelee [tämän] kanssa kaikista siirron merkityksellisistä muutoksista – – jotka osoittautuvat välttämättömiksi tai jotka katsotaan tarkoituksenmukaisiksi”.

22 Neljänneksi sopimuksen 7.1.2 artiklassa täsmennetään, että ITR Rubber, joka on perustettu ”siirtoa varten ja sitä ennen”, ”ei ole käynyt kauppaa, esittänyt tilinpitoa eikä ryhtynyt mihinkään muuhun kuin siirron täysimääräisen toteuttamisen kannalta välttämättömään toimintaan, ja se on siirtopäivämäärästä alkaen toiminut entiseen tapaansa eikä sillä ole ollut mitään muuta toimintaa”.

23 ITR siirsi 19.12.2001 toimintansa kumisten siirtoletkujen alalla aluksilla käytettävien siirtoletkujen ala mukaan lukien ITR Rubberille.

24 Siirto tuli voimaan 1.1.2002.

25 Parker-Hannifin Holding osti 31.1.2002 ITR Rubberin ja se nimettiin muutamia kuukausia myöhemmin uudelleen Parker ITR:ksi.

26 Parker-Hannifin Holding ja sittemmin Parker Italy Holding Srl omistavat Parker ITR:n kaikki osuudet.

Hallinnollinen menettely

27 Sen jälkeen kun Yhdysvaltain oikeusviranomaiset sekä Japanin ja Yhdistyneen kuningaskunnan kilpailuviranomaiset olivat aloittaneet tutkinnan samankaltaisten tosiseikkojen osalta, [*luottamuksellinen tieto*] vetosi sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EUVL 2006, C 298, s. 17; jäljempänä yhteistyötiedonanto) mukaiseen sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevaan ohjelmaan ja teki 20.12.2006 Euroopan yhteisöjen komissiolle immuniteettihakemuksen ilmoittamalla aluksilla käytettävien siirtoletkujen markkinoilla olevasta kartellista.

28 Komissio aloitti siis tutkinnan EY 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomisesta, ja se teki 2.5.2007 joukon tarkastuksia Parker ITR:n, muiden asianomaisten tuottajien sekä [*luottamuksellinen tieto*] ja W:n luona.

29 Manuli Rubber Industries, Parker ITR ja Bridgestone tekivät komissiolle sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevat hakemukset 4.5, 17.7 ja 7.12.2007.

30 Komissio antoi 28.4.2008 väitetiedoksiannon, jonka se antoi asianomaisten eri yhtiöiden tiedoksi 29.4.–1.5.2008.

31 Kaikki yhtiöt vastasivat väitetiedoksiantoon asetetuissa määräajoissa ja pyysivät [*luottamuksellinen tieto*]/DOM:ia, ContiTech AG:ta ja Continental AG:ta lukuun ottamatta saada tulla kuulluiksi kuulemistilaisuudessa, joka järjestettiin 23.7.2008.

Riidanalainen päätös

32 Komissio teki 28.1.2009 päätöksen K (2009) 428 lopullinen [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) (jäljempänä riidanalainen päätös). Riidanalaisesta päätöksestä ilmenee, että

— päätös on osoitettu 11 yhtiölle, joihin myös kantajat kuuluvat

— päätöksessä kyseessä olevat yhtiöt ovat toisinaan erilaisia menettelytapoja noudattaen osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään monitahoiseen kilpailusääntöjen rikkomiseen, jonka tavoitteena on ollut tarjouspyyntöjen jakaminen, hintojen vahvistaminen, kiintiöiden vahvistaminen, myyntiehtojen vahvistaminen, markkinoiden jakaminen maantieteellisin perustein sekä hintoja, myyntimääriä ja tarjouspyyntöjä koskevien arkaluonteisten tietojen vaihtaminen

— kartelli on aloitettu viimeistään 1.4.1986 (vaikka onkin todennäköistä, että sen juuret juontavat 1970-luvun alkupuolelle) ja se on päätetty 2.5.2007

— kartellin toiminta on 13.5.1997–11.6.1999 ollut vähäisempää ja sen jäsenten välillä on ollut kahnauksia; komission mukaan tämä ei kuitenkaan ole johtanut kilpailusääntöjen rikkomisen todelliseen keskeytymiseen, ja kartellin järjestelmällinen rakenne on palautettu täysin ennalleen vuoden 1999 kesäkuusta alkaen samojen menettelytapojen mukaisesti ja samojen osallistujien kanssa (lukuun ottamatta Manuelia, joka liittyi täysimääräisesti kartelliin jälleen seuraavana vuonna); on siis ollut syytä katsoa, että tuottajat ovat syyllistyneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen 1.4.1986 ja 2.5.2007 välisenä aikana tai ainakin yhtenä kokonaisuutena pidettävään uusittuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, jos kaikesta huolimatta olisi katsottava, että kartelli on ollut keskeytyksissä; 13.5.1997 ja 11.6.1999 välistä ajanjaksoa ei kuitenkaan ole otettu huomioon sakkoa laskettaessa, koska näyttöä rikkomisesta kyseisen ajanjakson osalta on olemassa ainoastaan rajoitetusti

— kantajien on katsottu olevan vastuussa seuraavista ajanjaksoista:

  — Parker ITR: 1.4.1986–2.5.2007

  — Parker-Hannifin: 31.1.2002–2.5.2007

— asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä suuntaviivat) vahvistettujen perusteiden mukaisesti kullekin yhtiölle määrättävän sakon perusmäärä on määritetty seuraavasti:

  — komissio on nojautunut kunkin yhtiön vuosittaisen maailmanlaajuisen myynnin keskiarvoon ajanjaksolla 2004–2006 lukuun ottamatta Yokohama Rubberia, jonka osalta se on ottanut huomioon ajanjakson 2003–2005; komissio on tässä yhteydessä ottanut huomioon ETA:an sijoittautuneilta ostajilta laskutetun myynnin

  — komissio on määrittänyt kunkin yhtiön merkityksellisen myynnin soveltamalla niiden maailmanlaajuista markkinaosuutta kokonaismyyntiin ETA:n alueella suuntaviivojen 18 kohdan mukaisesti

  — se on ottanut jälkimmäisestä arvosta huomioon 25 prosenttia (eikä suuntaviivojen mukaista enintään 30 prosenttia) rikkomisen vakavuuden perusteella

  — se on kertonut näin saadun määrän niiden vuosien lukumäärällä, joina kukin yhtiö on osallistunut rikkomiseen

— se on suuntaviivojen 25 kohdan mukaisesti vahvistanut lopuksi ennalta ehkäisevästi lisämäärän, jonka suuruus on 25 prosenttia merkityksellisestä myynnistä

— komissio on tämän jälkeen ottanut huomioon raskauttavia seikkoja Parker ITR:n ja erään toisen yhtiön osalta ja hylännyt kaikki lieventävät seikat kartellin muiden jäsenten osalta

— komissio on lopuksi alentanut yhteistyötiedonannon perusteella kahden yhtiön sakon määrää mutta hylännyt Parker ITR:n ja erään toisen yhtiön tekemät sakon alentamista koskevat pyynnöt.

33 Komissio katsoi Parker ITR:n osalta, että myynnin arvo oli [*luottamuksellinen tieto*] euroa [*luottamuksellinen tieto*] prosentin suuruisen maailmanmarkkinaosuuden perusteella, että Parker ITR oli osallistunut kartelliin 19 vuoden ja 5 päivän ajan, mikä merkitsi kerrointa 19, ja Parker-Hannifin 5 vuoden, 3 kuukauden ja 3 päivän ajan, mikä merkitsi kerrointa 5,5, ja vahvisti edellisessä kohdassa täsmennettyjen eri tekijöiden perusteella sakon perusmääräksi 19 700 000 euroa Parker ITR:n ja 6 400 000 euroa Parker-Hannifinin osalta.

34 Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin osalta huomioon otettujen raskauttavien seikkojen perusteella sakon määrä korotettiin tämän jälkeen ensimmäiseksi mainitun osalta 25 601 000 euroon, josta jälkimmäinen oli yhteisvastuussa 8 320 000 euron osalta.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

35 Kantajat nostivat nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 9.4.2009 toimittamallaan kannekirjelmällä.

36 Koska yksi ensimmäisen jaoston jäsenistä oli estynyt osallistumasta asian käsittelyyn, unionin yleisen tuomioistuimen puheenjohtaja nimitti unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 32 artiklan 3 kohdan mukaisesti toisen tuomarin jaoston täydentämiseksi.

37 Unionin yleinen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn, ja se kehotti asianosaisia työjärjestyksen 64 artiklan mukaisina prosessinjohtotoimina toimittamaan tiettyjä asiakirjoja ja esitti niille kirjallisia kysymyksiä. Asianosaiset noudattivat tätä pyyntöä.

38 Kantajat tekivät 12.3.2012 päivätyllä kirjeellä prosessinjohtotoimia koskevan pyynnön, jolla pyrittiin uusien asiakirjojen jättämiseen.

39 Asianosaisten lausumat ja niiden vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin suullisiin kysymyksiin kuultiin 27.4.2012 pidetyssä istunnossa.

40 Kantajat peruuttivat tässä tilaisuudessa prosessinjohtotoimia koskevan pyyntönsä.

41 Kantajat vaativat, että unionin yleinen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä todetaan Parker ITR:n olevan vastuussa ajanjaksosta 1.4.1986–9.6.2006 ja Parker-Hannifinin ajanjaksosta 31.1.2002–9.6.2006

— alentaa kantajille määrätyn sakon määrää olennaisesti

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

42 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Kumoamisvaatimukset

43 Kantajat esittävät kanteensa tueksi yhdeksän kanneperustetta.

44 Kantajat väittävät ensimmäisen kanneperusteensa yhteydessä, että kun komissio katsoi virheellisesti Parker ITR:n olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 aikaisemmasta ajanjaksosta, se loukkasi yksilöllisen vastuun periaatetta, syyllistyi menettelyn väärinkäyttöön, loukkasi syrjintäkiellon periaatetta ja jätti noudattamatta perusteluvelvollisuutta.

45 Toinen kanneperuste koskee sitä, että kantajien on virheellisesti katsottu olevan vastuussa P:n, joka johti yrityksessä aluksilla käytettävien siirtoletkujen alaa, laittomaan käyttäytymiseen liittyvästä rikkomisesta.

46 Kantajat väittävät kolmannessa kanneperusteessa, että Parker-Hannifinin on katsottu virheellisesti olevan yhteisvastuussa rikkomisesta Parker ITR:n kanssa.

47 Neljäs kanneperuste koskee sitä, että sakon määrääminen Parker ITR:lle päivämäärää 11.6.1999 aikaisemman ajanjakson osalta on ristiriidassa [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 (EUVL 2003, L 1, s. 1) 25 artiklan 2 kohdan ja syrjintäkiellon periaatteen kanssa eikä sitä ole perusteltu.

48 Kantajat väittävät viidennen kanneperusteen yhteydessä, että sakon määrää on korotettu virheellisesti sillä perusteella, että Parker ITR:llä olisi ollut johtajan rooli.

49 Kuudes kanneperuste koskee yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä siltä osin kuin Parker-Hannifinille määrätyn sakon määrää on korotettu sen vuoksi, että Parker ITR:llä on katsottu olevan johtajan rooli.

50 Kantajat väittävät seitsemännessä kanneperusteessa luottamuksensuojan periaatetta loukatun sen vuoksi, että sakkoa vahvistettaessa myynnin arvo on laskettu virheellistä menetelmää soveltaen.

51 Kahdeksas kanneperuste koskee asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomista, yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä laskettaessa 10 prosentin ylärajaa liikevaihdosta.

52 Yhdeksäs kanneperuste koskee lopuksi luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä sen vuoksi, että komissio on kieltäytynyt alentamasta sakkoa yhteistyön perusteella.

53 On tutkittava peräjälkeen ensimmäistä, neljättä, viidettä, kuudetta, toista, kolmatta, seitsemättä, kahdeksatta ja yhdeksättä kanneperustetta.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan Parker ITR:n on katsottu virheellisesti olevan vastuussa rikkomisesta päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta

Riidanalainen päätös

54 Riidanalaisen päätöksen 327–329 ja 366–373 perustelukappaleesta ilmenee komission olleen sitä mieltä, että taloudellisen jatkuvuuden periaatteen mukaisesti Parker ITR:n, aiemmin ITR Rubber, oli katsottava olevan vastuussa siitä kilpailusääntöjen rikkomisesta kokonaisuudessaan, johon oli syyllistytty vuodesta 1986 lukien, Saiag-konsernissa toteutetun sisäisen uudelleenjärjestelyn ja ITR:n kumisten siirtoletkujen alan ITR Rubberille siirtämisen ja tämän jälkeen kyseisen tytäryhtiön Parker-Hannifille luovuttamisen johdosta, ja että Parker ITR:n hallinnollisen menettelyn kuluessa esittämä väite, joka koski yksilöllisen vastuun periaatetta, oli hylättävä.

55 Komissio täsmensi myös, ettei sillä, ettei se mahdollisesti ollut nojautunut samalla tavalla oikeuskäytäntöön eräässä toisessa asiassa, joka myös koskee konsernin sisäistä uudelleen järjestelyä, ollut merkitystä eikä se estänyt sitä hakemasta erilaista ratkaisua käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon eri seikat kokonaisuudessaan.

Asianosaisten lausumat

56 Kantajien esittämä ensimmäinen kanneperuste sisältää kolme osaa.

57 Kantajat väittävät kanneperusteensa ensimmäisen osan tueksi, ettei Parker ITR:n voida katsoa olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 aikaisemmasta ajanjaksosta, koska kantajien mukaan oikeuskäytännöstä seuraa, että kilpailusääntöjen rikkomisesta vastaa oikeushenkilö, joka johti yritystä rikkomisen ajankohtana, vaikka rikkomisen toteavan päätöksen tekemisajankohtana yrityksen johto on annettu toisen henkilön vastuulle. Parker ITR sai varat, jotka olivat mukana rikkomiseen, omistukseensa kuitenkin vasta 31.1.2002 alkaen.

58 Kantajien mukaan komissio on tehnyt virheen tarkastelemalla ITR:n varojen siirtämistä ITR Rubberille malliesimerkkinä yrityksen sisäisestä uudelleen järjestelystä, joka oikeuttaa soveltamaan taloudellisen seuraannon teoriaa ja poikkeamaan siis yksilöllisen vastuun periaatteesta.

59 Kantajat täsmentävät viimeaikaisessa oikeuskäytännössä vahvistettavan, että siirrettäessä varoja konsernin sisällä taloudellisen seuraannon teoriaa voidaan soveltaa ainoastaan, jos luovutettavan yksikön ja luovuttavan yksikön väliset rakenteelliset yhteydet ovat vielä olemassa rikkomisen toteavan komission päätöksen tekemisajankohtana.

60 Kantajien mukaan ITR Rubber ei kuitenkaan ole sen perustamisajankohdan eli 27.6.2001 ja 1.1.2002 välisenä aikana harjoittanut mitään taloudellista toimintaa. Kyse oli välineestä, joka luotiin yksinomaan kumialan siirtämiseksi Parker-Hannifinille. Kyseinen tarkoitus ilmenee niiden mukaan selkeästi ITR:n ja Parker-Hannifinin välillä allekirjoitetun sopimuksen 7.1.2 artiklasta.

61 Ensimmäisen kanneperusteen toinen osa koskee menettelyn väärinkäyttöä.

62 Kantajat väittävät, että komissio on todennut Parker ITR:n olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 aikaisemmasta ajanjaksosta ainoastaan kiertääkseen asetuksen N:o 1/2003 25 artiklaa, jossa vahvistetaan vanhentumisajat, joiden soveltaminen olisi estänyt määräämästä seuraamusta ITR:lle ja Pirellille, mikä merkitsee siis menettelyn väärinkäyttöä.

63 Ensimmäisen kanneperusteen kolmas osa koskee syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä.

64 Kantajat huomauttavat väitteidensä tueksi, että komissio on väitetiedoksiannossa soveltanut taloudellisen jatkuvuuden teoriaa samalla tavalla kantajiin ja Dunlop Oil & Marine Ltd:hen, joka oli hyvin samankaltaisessa tilanteessa. Se on kuitenkin riidanalaisessa päätöksessä hylännyt taloudellisen jatkuvuuden teorian yksinomaan Dunlop Oil & Marine Ltd:n muttei kantajien osalta, eikä se ole antanut mitään selityksiä, vaikka näissä kummassakin tapauksessa ostaja oli hankkinut myyjän varat eli aluksilla käytettäviin siirtoletkuihin liittyvät toiminnot.

65 Kantajat toteavat lisäksi, että kun komissio katsoi niiden olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 aikaisemmasta ajanjaksosta, se ensinnäkin poikkesi aikaisemmasta käytännöstään esittämättä tälle johdonmukaista selitystä, toiseksi jätti vastaamatta niiden vastauksena väitetiedoksiantoon esittämiin väitteisiin, ja kolmanneksi jätti selittämättä, miksi niitä ja Dunlop Oil & Marine Ltd:tä kohdeltiin eri tavalla.

66 Komissio kiistää nämä väitteet.

67 Komissio väittää ensinnäkin, ettei käsiteltävässä asiassa ollut sovellettava yksilöllisen vastuun periaatetta, koska kyse oli taloudellisesta seuraannossa saman konsernin sisällä (riidanalaisen päätöksen 370–373 perustelukappale). Sen mukaan oikeuskäytännössä erotetaan varainsiirron seuraukset oikeudellisten yksiköiden siirron seurauksista toteamalla, että jos pelkästään kilpailusääntöjen rikkomisessa mukana olleet varat on luovutettu, vastuu seuraa kyseisiä varoja yksinomaan siinä poikkeuksellisessa tapauksessa, että oikeushenkilöä, joka omistaa kyseiset varat, ei oikeudellisesti ole enää olemassa tai se on luovuttanut kaiken taloudellisen toiminnan. Jos sitä vastoin kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta vastuussa oleva oikeudellinen yksikkö myydään, tämä sama yksikkö on edelleen vastuussa aikaisemmista kilpailusääntöjen rikkomisistaan (asia C-279/98 P, Cascades v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-9693).

68 Komission mielestä oikeuskäytännöstä (asia C-280/06, ETI ym., tuomio 11.12.2007, Kok., s. I-10893) seuraa lisäksi, että taloudellinen seuraanto riippuu niistä olosuhteista, jotka vallitsevat varoja siirrettäessä, ja että tytäryhtiön myöhemmällä myymisellä uudelle yritykselle ei ole vaikutusta mainittuun taloudelliseen seuraantoon. Seurauksista tytäryhtiön tämän myöhemmän myynnin vastuun tasolla on puolestaan säännelty yrityksen purkamista koskevassa oikeuskäytännössä. Kyseisen oikeuskäytännön mukaan kilpailusääntöjen rikkomisesta vastuussa olevan yrityksen purkamisen seurauksena ei ole niiden eri oikeudellisten yksikköjen vastuun katoaminen, jotka muodostivat aikaisemmin taloudellisen kokonaisuuden. Kyseisten oikeudellisten yksiköiden voidaan komission mukaan katsoa sitä vastoin olevan aina yhteisvastuussa, vaikka jotkut niistä kuuluvat uuteen konserniin rikkomisen toteavan päätöksen tekemisajankohtana.

69 Komission mukaan käsiteltävässä asiassa on taloudellisen jatkuvuuden perusteen kannalta merkitystä ainoastaan IRT:n varojen siirrolla ITR Rubberille – ITR ja ITR Rubber ovat yhtiöitä, joiden välillä oli, kuten joka tapauksessa on osoitettu, rakenteelliset ja taloudelliset yhteydet silloin, kun ne kumpikin kuuluivat Saiag-konserniin –, koska ITR Span täysi vastuu on siirretty sen tytäryhtiölle ITR Rubberille myös ITR Rubberin perustamista aikaisemmasta ajanjaksosta.

70 Tämän jälkeen komissio huomauttaa, että kyseinen vastuu liittyy ITR Rubberin oikeushenkilöön ja että kun kyseisestä oikeushenkilöstä tuli Parker ITR sen jälkeen, kun se siirrettiin Parker-Hannifinille, se säilytti vastuunsa ITR Rubberin aikaisemman emoyhtiön kilpailusääntöjä rikkovasta menneisyydestä sen oikeuskäytännön perusteella, jonka mukaan oikeudellisen yksikön voidaan katsoa olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon yritys, johon se kuului, on syyllistynyt.

71 Komissio täsmentää, että ITR Rubberin Parker-Hannifinille myymisessä ei voi olla kyse varojen myynnistä muulle kuin sidossuhteessa olevalle yritykselle, sillä myynti ei koskenut pelkästään varoja vaan myös olemassa olevaa oikeudellista yksikköä, mikä tuo mukanaan vastuunsa.

72 Riidanalaisten varojen myyntiä Saiag-konsernin sisällä ITR:ltä ITR Rubberille ja ITR Rubberin myöhempää myyntiä uudelle konsernille eli Parker-Hannifin-konsernille olisi tarkasteltava erillisinä tapahtumina, koska ITR Rubberin myynti ei voi tehdä tekemättömäksi aikaisempaa taloudellista seuraantoa.

73 Komission mukaan lisäksi ainoa tarkoituksenmukainen ajankohta tosiseikkojen arvioimiseksi ja sen määrittämiseksi, onko varojen siirto tapahtunut konsernin sisällä vai riippumattomien yritysten välillä, on varsinaisen siirron ajankohta. Rikkomisen toteavan päätöksen tekemisajankohdalla on merkitystä ainoastaan selvitettäessä sitä, onko rikkomisesta vastuussa oleva yhtiö tämän jälkeen purettu.

74 Komissio on lisäksi sitä mieltä, ettei sen ajanjakson kestolla, jonka ajan rakenteelliset yhteydet ovat olemassa taloudellisen seuraannon jälkeen, ole merkitystä kyseisen seuraannon toteamiseksi. Myydyn tytäryhtiön voidaan siis aina katsoa olevan yhteisvastuussa rikkomisesta aikaisemman taloudellisen kokonaisuutensa jäljelle jääneiden yksikköjen kanssa siitä ajanjaksosta, joka on kulunut kilpailusääntöjen rikkomisesta tytäryhtiön myymiseen saakka.

75 Komissio ei myöskään yhdy kantajien unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-161/05, Hoechst vastaan komissio, 30.9.2009 antamasta tuomiosta (Kok., s. II-3555) tekemään arviointiin ja katsoo, ettei tosiseikkoja voida verrata nyt käsiteltävän asian tosiseikkoihin.

76 Komissio väittää lisäksi, että IRT Rubberin perustivat ja omistivat kokonaan sen emoyhtiö eli IRT:n ja Saiag-konsernin kattoyhtiö siihen saakka, kunnes se myytiin Parker-Hannifinille. Sen mukaan se, että ITR Rubberilla oli kuuden kuukauden ajan (27.6.2001–1.1.2002) ainoastaan vähäistä taloudellista toimintaa, tukee toteamusta, jonka mukaan kyseinen tytäryhtiö täytti sen emoyhtiön sille antaman taloudellisen tehtävän eikä se voinut toimia itsenäisesti, ilman, että tätä arviointia voitaisiin kyseenalaistaa sillä, mitä on voinut tapahtua 1.1.2002 – jolloin ITR:n varojen siirto ITR Rubberille tuli voimaan – ja 31.1.2002 – jolloin Parker-Hannifin hankki kaikki ITR Rubberin osakkeet – välisen ajanjakson aikana.

77 Komissio täsmentää tästä, että ITR:lle sopimuksessa asetettua kieltoa käyttää vaikutusvaltaa ITR Rubberiin sovellettiin varojen siirtämisestä eli 1.1.2002 lukien ja se merkitsee sitä, että myynnin laillistava sopimus ei voinut olla esteenä sille, että siirron ajankohtana oli olemassa taloudellinen kokonaisuus.

78 Komissio väittää lopuksi, että siirrot yrityskonsernin sisällä toteutetaan tavallisesti useiden, yhden ainoan emoyhtiön määräysvallassa olevien oikeudellisten yksilöiden välillä ja että tässä tapauksessa juuri emoyhtiön katsotaan yleensä olevan vastuussa, jos se on vaikuttanut ratkaisevasti tytäryhtiöihinsä. Komissiolla on siis oman näkemyksensä mukaan mahdollisuus ryhtyä konsernin sisällä tapahtuvan taloudellisen seuraannon johdosta toimenpiteisiin sellaista tytäryhtiötä vastaan, joka on taloudellinen seuraaja, vaikka aikaisempi emoyhtiö ei enää käytä määräysvaltaa mainitussa tytäryhtiössä. Tämä mahdollisuus on sen mukaan hyödyllinen kilpailuoikeuden soveltamiseksi silloin, kun aikaisempaa emoyhtiötä ei enää ole tai sitä vastaan ei voida ryhtyä toimenpiteisiin muista syistä, kuten sen vuoksi, että kilpailusääntöjen rikkominen on esillä olevassa asiassa vanhentunut ITR:n ja Saiagin osalta.

79 Komissio on toiseksi sitä mieltä, että sille annetaan oikeuskäytännössä harkintavaltaa, jonka nojalla se voi valita, kenelle se osoittaa rikkomisen toteavan päätöksensä niin taloudellisen seuraannon tilanteessa kuin yleisemminkin silloin, kun on kyse emoyhtiöistä ja niiden tytäryhtiöistä. Se saattoi siis päättää osoittaa riidanalaisen päätöksen yksinomaan taloudelliselle seuraajalle eli Parker ITR:lle eikä edelleen olemassa olevalle edeltäjälle eli ITR:lle ja/tai Saiagille.

80 Komission kiistää vastauksena ensimmäisen kanneperusteen toiseen osaan ne kantajien väitteet, joiden mukaan se olisi syyllistynyt menettelyn väärinkäyttöön. Se täsmentää, että vaikka yhtenä syynä osoittaa riidanalainen päätös myös Parker ITR:lle on ollut se, että kaikki seuraamukset ITR:ää tai Saiagia vastaan kuuluvat vanhentumisen piiriin, tämä lähestymistapa on oikeutettu, koska samat varat ja jopa sama yritys ovat sen mukaan jatkaneet rikkomista.

81 Komissio väittää ensimmäisen kanneperusteen kolmannesta osasta muun muassa, että väitetiedoksianto perustui paikkansapitämättömiin tosiseikkoihin Dunlop Oil & Marine Ltd:n osalta. Sen mukaan näet Dunlop Oil & Marine Ltd:n perusti Unipoly Ltd eli niiden varojen uusi omistaja, joista rikkomisessa on kyse, eikä kyseisten varojen myyjä [*luottamuksellinen tieto*], mikä erottaa kyseisen yrityksen tilanteen kantajien – joiden osalta on todellisuudessa kyse oikeudellisen yksikön myynnistä eikä pelkästään varojen myynnistä – tilanteesta.

82 Komissio katsoo perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä koskevasta väitteestä, että kyse on muiden kyseisen kanneperusteen tueksi esitettyjen väitteiden pelkästä uudelleen muotoilusta.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

83 On muistutettava, että unionin kilpailuoikeus koskee yritysten toimintaa (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 59 kohta).

84 Käsitteellä yritys on katsottava tarkoitettavan kilpailuoikeuden alalla taloudellista kokonaisuutta – eli omaa henkilöresursseista, aineellisista resursseista ja aineettomista resursseista koostuvaa organisaatiota, joka jatkuvasti tavoittelee tiettyä taloudellista päämäärää – vaikkakin oikeudellisesti katsoen tämän taloudellisen kokonaisuuden muodostaa useampi kuin yksi luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö (ks. vastaavasti asia 170/83, Hydrotherm, tuomio 12.7.1984, Kok., s. 2999, 11 kohta; asia T-66/99, Minoan Lines v. komissio, tuomio 11.12.2003, Kok., s. II-5515, 122 kohta ja asia T-325/01, DaimlerChrysler v. komissio, tuomio 15.9.2005, Kok., s. II- 3319, 85 kohta).

85 Yksilöllisen vastuun periaatteen mukaan lisäksi ainoastaan tekijä voidaan tuomita rangaistavasta teosta. Sen periaatteen nojalla, jonka mukaan rangaistukset on määrättävä yksilökohtaisesti, toinen henkilö ei myöskään voi kärsiä rangaistusta syyllisen puolesta. Kyseiset periaatteet, jotka ovat rikosoikeuden perustavaa laatua olevia takeita, ovat siis esteenä sellaisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön vastuun syntymiselle, joka ei ole syyllistynyt rikkomiseen (ks. vastaavasti julkisasiamies Cosmasin ratkaisuehdotus asiassa C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4125 ja erityisesti s. I-4130, ratkaisuehdotuksen 74 kohta; julkisasiamies Colemerin ratkaisuehdotus edellä 83 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Aalborg Portland ym. v. komissio, Kok., s. I-133, ratkaisuehdotuksen 63 ja 64 kohta sekä julkiasiamies Botin ratkaisuehdotukset yhdistetyissä asioissa C-201/09 P ja C-216/09 P, ArcelorMittal Luxembourg v. komissio ja komissio v. ArcelorMittal Luxembourg ym., tuomio 29.3.2011, ratkaisuehdotuksen 181 kohta, Kok., s. I-2239 sekä asiassa C-352/09 P, ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, tuomio 29.3.2011, Kok., s. I-2359, ratkaisuehdotuksen 162 kohta).

86 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisiä periaatteita sovelletaan unionin kilpailuoikeudessa. Oikeuskäytännössä on näet todettu, että kun otetaan huomioon kyseisen kilpailusääntöjen rikkomisen luonne sekä siihen liittyvien seuraamusten luonne ja ankaruus, kilpailusääntöjen rikkomiseen liittyvä vastuu on yksilöllistä (edellä 85 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 78 kohta ja asia C-97/08 P, Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8237, 77 kohta).

87 Luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, joka johtaa kyseistä yritystä kilpailusääntöjen rikkomisen aikana, on siis vastattava kilpailusääntöjen rikkomisesta, vaikka kilpailusääntöjen rikkomisen toteavan päätöksen tekemisajankohtana yrityksen toiminta ei enää ole kyseisen henkilön vastuulla (ks. edellä 85 kohdassa mainittu asia ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, tuomion 143 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

88 Oikeuskäytännöstä seuraa siis, että vastuu kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä yrityksen – tai sen muodostavien yksiköiden – toiminnasta seuraa sitä luonnollista tai oikeushenkilöä, joka johti kyseistä yritystä kilpailusääntöjen rikkomisen aikana, vaikka kolmas olisikin kilpailusääntöjen rikkomisen jälkeen ostanut ne aineelliset tekijät ja henkilöstön, jotka olivat mukana kilpailusääntöjen rikkomisessa (ks. vastaavasti asia C-297/98 P, SCA Holding v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok., s. I-10101, 25 ja 27 kohta).

89 Luonnolliselle henkilölle tai oikeushenkilölle, joka ei ole syyllistynyt rikkomiseen, voidaan kuitenkin määrätä seuraamuksia kyseisestä rikkomisesta, kun luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka on syyllistynyt rikkomiseen, on lakannut olemasta oikeudellisesti tai taloudellisesti (ks. vastaavasti edellä 68 kohdassa mainittu asia ETI ym., tuomion 40 kohta ja edellä 85 kohdassa mainittu asia ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, tuomion 144 kohta), sen välttämiseksi, että yritys voisi välttää seuraamukset jo pelkästään muuttamalla identiteettiään uudelleenjärjestelyillä, luovutuksilla tai muilla oikeudellisilla tai organisatorisilla muutoksilla (ks. vastaavasti edellä 68 kohdassa mainittu asia ETI ym., tuomion 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kyse on taloudellisen jatkuvuuden kriteeristä.

90 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä siis seuraa, että yrityksen oikeudellisen muodon ja nimen muuttaminen ei johda sellaisen uuden yrityksen syntymiseen, joka ei ole vastuussa sitä edeltäneen yrityksen kilpailua rajoittavasta käyttäytymisestä, jos nämä kaksi yritystä ovat taloudelliselta kannalta katsottuna sama yritys (yhdistetyt asiat 29/83 ja 30/83, Compagnie royale asturienne des mines ja Rheinzink v. komissio, tuomio 28.3.1984, Kok., s. 1679; edellä 83 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 356–359 kohta ja edellä 68 kohdassa mainittu asia ETI ym., tuomion 42 kohta).

91 Se, että oikeushenkilö on edelleen olemassa oikeudellisena yksikkönä, ei myöskään sulje pois sitä mahdollisuutta, että unionin kilpailuoikeuden valossa osa tämän oikeushenkilön toiminnasta siirretään toiselle oikeushenkilölle, joka joutuu vastuuseen ensimmäisen oikeushenkilön toimista (ks. edellä 83 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 356–359 kohta; edellä 68 kohdassa mainittu asia ETI ym., tuomion 48 kohta ja asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 132 kohta).

92 Tällainen seuraamuksen täytäntöönpano on näet sallittua silloin, kun kyseiset oikeushenkilöt ovat olleet saman henkilön määräysvallassa ja kun ne ovat näin ollen näitä oikeushenkilöitä yhdistävien läheisten taloudellisten ja oikeudellisten siteiden vuoksi noudattaneet olennaisilta osin samoja liiketoiminnallisia ohjeita (edellä 83 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 356–359 kohta ja edellä 68 kohdassa mainittu asia ETI ym., tuomion 49 kohta).

93 Oikeuskäytännössä on sitä vastoin todettu, että taloudellinen jatkuvuus voi olla olemassa ainoastaan siinä tapauksessa, että yrityksen toiminnasta vastuussa oleva oikeushenkilö on oikeudellisesti lakannut olemasta kilpailusääntöjen rikkomisen jälkeen, tilanteessa, jossa oli kaksi olemassa olevaa toimivaa yritystä, joista yksi oli vain luovuttanut tietyn osan toiminnoistaan toiselle yritykselle, eikä niiden välillä ollut rakenteellista yhteyttä (ks. vastaavasti edellä 85 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 145 kohta ja edellä 83 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 359 kohta).

94 Taloudellisen jatkuvuuden kriteerin avulla voidaan näin ollen oikeuskäytännössä tiukasti rajatuissa poikkeuksellisissa olosuhteissa varmistaa rikkomiseen syyllistyneen henkilön yksilöllistä vastuuta koskevan periaatteen tehokkuus ja määrätä seuraamus oikeushenkilölle, joka ei tosin ole mainittuun rikkomiseen syyllistynyt henkilö mutta johon sillä on rakenteelliset yhteydet.

95 Komissio voi siis taloudellisen jatkuvuuden kriteerin mukaisesti määrätä seuraamuksen muulle kuin rikkomiseen syyllistyneelle oikeushenkilölle huolimatta kaikista niistä oikeudellisista järjestelyistä, joilla pyritään saman yrityksen sisällä estämään keinotekoisesti seuraamuksen määrääminen kilpailuoikeuden rikkomisista, joihin yksi tai useampi kyseisen oikeushenkilön muodostava oikeushenkilö on syyllistynyt.

96 Taloudellisen jatkuvuuden käsitteen tarkoituksena ei kuitenkaan ole se, että muun yrityksen kuin sen, joka – mahdollisesti sen muodostavien oikeushenkilöiden kautta – on syyllistynyt mainittuun rikkomiseen, voitaisiin katsoa olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta (ks. vastaavasti edellä 85 kohdassa mainittu asia ThyssenKrupp Nirosta v. komissio, tuomion 145 kohta), jollei näiden kummankin yrityksen välillä ole sinänsä sellaisia rakenteellisia siteitä, jotka yhdistävät ne taloudellisella ja organisatorisella tasolla (ks. vastaavasti edellä 83 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 359 kohta ja edellä 68 kohdassa mainittu asia ETI ym., tuomion 49 kohta), tai jollei oikeushenkilöä, joka on syyllistynyt rikkomiseen, ole luovutettu kolmannelle väärinkäytöksi katsottavalla tavalla eli muin kuin markkinaehdoin tarkoituksena välttyä kartellioikeuden mukaisilta seuraamuksilta (julkisasiamies Kokottin ratkaisuehdotus edellä 68 kohdassa mainitussa asiassa ETI ym., Kok., s. I-10896, ratkaisuehdotuksen 82 ja 83 kohta).

97 Sitä vastoin yritykselle, joka on markkinaehdoin luovuttanut kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneen oikeushenkilön kolmannelle, jonka kanssa sillä ei ole mitään rakenteellisia yhteyksiä, voidaan edelleen määrätä yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti seuraamus luovutusta aikaisemman ajanjakson osalta, jollei vanhentumissäännöistä muuta johdu, ja näin on siitäkin huolimatta, että se ei toimi enää sillä kaupan alalla, joka on ollut mainitun rikkomisen kohteena.

98 Taloudellisen jatkuvuuden kriteerin tarkoituksena ei siis ole silloin, kun vanhentumista säätelevien kaltaiset oikeussäännöt estävät sen, että yritykselle määrätään seuraamus kilpailuoikeuden rikkomisesta, tai kun yritys, joka on luovuttanut kilpailusääntöjen rikkomiseen syyllistyneen oikeushenkilön riippumattomalle kolmannelle, on hävinnyt, mahdollistaa etsimään toinen yritys ja saattamaan se taannehtivasti vastuuseen teoista, joihin ensimmäiseksi mainittu yritys on syyllistynyt, jollei niiden välillä ole sellaisia rakenteellisia siteitä, jotka yhdistävät ne taloudellisella ja organisatorisella tasolla (ks. vastaavasti julkisasiamies Colomerin edellä 85 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Aalborg ym. v. komissio antaman ratkaisuehdotuksen 72 kohta) tai jollei rikkomiseen syyllistynyttä oikeushenkilöä ole luovutettu väärinkäytöksi katsottavalla tavalla (ks. edellä 96 kohta).

99 Tältä osin on samantekevää, onko kyse varojen siirrosta vai oikeushenkilön siirrosta kyseiselle kolmannelle henkilölle, ja komission tältä osin esittämä näkemys on hylättävä.

100 On näet todettu, ettei taloudellisen jatkuvuuden kriteeri asettanut kyseenalaiseksi yksilöllisen vastuun periaatetta tapauksessa, jossa yritys oli luovuttanut osan kartellin piiriin kuuluneesta toiminnastaan riippumattomalle kolmannelle osapuolelle kyseistä luovutusta varten perustetun tytäryhtiön siirron kautta eikä alkuperäisen ja uuden toiminnan harjoittajan välillä ollut rakenteellista yhteyttä, mikä oikeutti sen, että luovuttavalle yritykselle määrättiin seuraamus sen luovutusta aikaisemman ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, ja luovutettavalle yritykselle sen luovutuksen jälkeisen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu (ks. vastaavasti edellä 75 kohdassa mainittu asia Hoechst v. komissio, tuomio 28 ja 61 kohta).

101 Tästä seuraa myös, että yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti luovutetulle oikeushenkilölle voidaan sen perustamispäivästä alkaen määrätä seuraamus sen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu ja jonka aikana se on itse osallistunut rikkomiseen (ks. vastaavasti edellä

75 kohdassa mainittu asia Hoechst v. komissio, tuomion 28, 61, 66 ja 67 kohta), koska sen voidaan kyseisestä ajankohdasta lähtien katsoa olevan yksilöllisesti vastuussa tuosta rikkomisesta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P ja C-137/07 P, Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomio 24.9.2009, Kok., s. I-8681, 81 ja 82 kohta).

102 On vielä todettava, että sillä, ettei luovuttavan yrityksen todeta syyllistyneen kilpailusääntöjen rikkomiseen ja ettei sille tarvittaessa määrätä seuraamusta, voitaisiin vahingoittaa seuraamuksen tehokkuutta, jos rikkomiseen syyllistytään myöhemmin uudelleen.

103 Käsiteltävässä tapauksessa on aluksi palautettava mieleen seuraavat tosiseikat.

104 Yhtäältä aluksilla öljyä ja kaasua varten käytettävien siirtoletkujen alan, joka kuuluu nykyään Parker ITR:lle, perusti vuonna 1966 Pirelli Treg, jonka toiminnot osti vuoden 1990 joulukuussa ITR, jonka Saiag osti vuonna 1993.

105 Toisaalta se jälkeen, kun Saiag oli aloittanut Parker-Hannifinin kanssa neuvottelut aluksilla käytettävien siirtoletkujen toimintansa mahdollisesta myymisestä, se perusti 27.6.2001 ITR Rubber -nimisen tytäryhtiön, jolle se siirsi 19.12.2001 kumisten siirtoletkujen alansa, johon myös aluksilla käytettävien siirtoletkujen ala kuului.

106 Kumisten siirtoletkujen alan siirto ITR Rubberille tuli voimaan 1.1.2002, ja Parker-Hannifin osti 31.1.2002 ITR Rubber -tytäryhtiön, jonka nimeksi annettiin muutamia kuukausia myöhemmin Parker ITR.

107 Riidanalaisen päätöksen 370 perustelukappaleesta ilmenee lisäksi, että vuoden 1990 joulukuun ja 27.6.2001 – jolloin Saiag perusti ITR Rubberin – välisenä aikana juuri ITR osallistui kartelliin ja juuri se syyllistyi siten rikkomiseen, josta kyseisellä päätöksellä määrättiin seuraamus.

108 Ei ole myöskään kiistetty sitä, että ITR on harjoittanut edelleen Saiagin kumisia siirtoletkuja koskevaa toimintaa ja erityisesti aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevaa toimintaa siihen saakka, kunnes sen varat siirrettiin ITR Rubberille 19.12.2001, ja kyseinen siirto tuli voimaan 1.1.2002 alkaen.

109 On lisäksi selvää, että kilpailusääntöjen rikkomista jatkettiin 27.6–31.12.2001.

110 Tästä seuraa, että myös ITR syyllistyi 27.6.2001–31.12.2001 kilpailusääntöjen rikkomiseen.

111 Yksilöllisen vastuun periaatteen mukaisesti ainakin vuoden 1990 joulukuun ja 31.12.2001 välisenä aikana tapahtuneesta kilpailusääntöjen rikkomisesta olisi siis pitänyt määrätä seuraamus Saiagille ja ITR:lle.

112 On myös selvää, ettei komissio ole määrännyt seuraamusta ITR:lle ja Saiagille, koska se katsoi sen oikeudenkäynnin aikana tältä osin antamien täsmennysten mukaan, että rikkominen oli vanhentunut niitä koskevilta osin.

113 Komissio on lisäksi täsmentänyt suullisessa käsittelyssä, että määrätäkseen seuraamuksen rikkomisesta, johon ITR syyllistyi vuoden 1990 joulukuun ja vuoden 2001 joulukuun välisenä aikana, ja johon Pirelli Treg syyllistyi sitä ennen vuoden 1986 huhtikuun ja vuoden 1990 joulukuun välisenä aikana, se päätti juuri tällä perusteella saattaa Parker ITR:n, aiemmin ITR Rubber, vastuuseen ajallisesti koko rikkomisesta. Se näet katsoo, että tällaisessa tapauksessa on seuraamusten tehokkuuden varmistamiseksi kilpailuoikeudessa mahdollista nojautua taloudellisen jatkuvuuden kriteeriin.

114 Näin ollen on tutkittava, olivatko taloudellisen jatkuvuuden kriteerin soveltamisen edellytykset täyttyneet käsiteltävässä asiassa, kuten komissio väittää.

115 On todettava, että yhtäältä ITR Rubber oli 27.6.2001–31.1.2002 ITR:n kokonaan omistama tytäryhtiö ja toisaalta kumisia siirtoletkuja koskevien toimintojen siirto ITR Rubberille tuli voimaan vasta 1.1.2002, eikä mikään seikka komission asiakirja-aineistossa osoita, että ITR Rubberilla olisi ollut jonkinlaista toimintaa eikä etenkään aluksilla käytettäviin siirtoletkuihin liittyvää toimintaa ennen kyseistä päivämäärää. Koska ITR myi kaikki ITR Rubberin osakkeet Parker-Hannifinille 5.12.2001 tehdyllä sopimukselle, joka täytettiin siirtämällä kaikki osakkeet ostajalle 31.1.2002, on selvää, että ITR:n toteuttama kumisten siirtoletkujen toimialan siirtäminen tytäryhtiölle oli ilmiselvästi osa tavoitteena ollutta tämän tytäryhtiön osakkeiden myyntiä kolmannelle yritykselle (ks. vastaavasti edellä 75 kohdassa mainittu asia Hoechst v. komissio, tuomion 60kohta).

116 Näin ollen oikeushenkilön, joka johti kyseistä yritystä kilpailusääntöjen rikkomisen aikana, eli ITR:n ja sen emoyhtiön Saiagin oli vastattava kyseisestä rikkomisesta, vaikka rikkomisen toteavan päätöksen tekemispäivänä aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevan toiminnan hoitaminen oli annettu toisen yrityksen eli tässä tapauksessa Parker-Hannifinin vastuulle. Yksilöllisen vastuun periaatetta ei näet saa asettaa kyseenalaiseksi taloudellisen jatkuvuuden periaatteella tapauksissa, joissa – kuten käsiteltävässä asiassa – kartellissa mukana ollut yritys eli Saiag ja sen tytäryhtiö ITR luovuttavat osan toiminnoistaan riippumattomalle kolmannelle eikä luovuttajan ja luovutuksensaajan eli tässä tapauksessa Saiagin tai ITR:n ja Parker-Hannifinin välillä ole mitään rakenteellista yhteyttä.

117 Lisäksi on korostettava komission myöntävän, ettei sillä ole hallussaan mitään indisiota, jonka perusteella voitaisiin ajatella, että myynti olisi suoritettu väärinkäytöksi katsottavalla tavalla siten, että Saiagilla ja ITR:llä on mahdollisuus välttää vastuunsa, ja on huomautettava, ettei tätä teesiä ole esitetty riidanalaisessa päätöksessä.

118 Komission oli siis todettava, että Saiag ja ITR olivat vastuussa rikkomisesta 1.1.2002 saakka, ja tämän jälkeen tarvittaessa todettava, että kyseinen rikkominen oli vanhentunut, mihin sillä on mahdollisuus vakiintuneen oikeuskäytännön nojalla (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-22/02 ja T-23/02, Sumitomo Chemical ja Sumika Fine Chemicals v. komissio, tuomio 6.10.2005, Kok., s. II-4065, 60 ja 61 kohta sekä asia T-474/04, Pergan Hilfsstoffe für industrielle Prozesse v. komissio, tuomio 12.10.2007, Kok., s. II-4225, 72 kohta).

119 Komissio ei sitä vastoin voinut tällaisessa tilanteessa katsoa ITR Rubberin olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 – jolloin kartellissa mukana olleet varat siirrettiin sille – aikaisemmasta ajanjaksosta.

120 Tämä on lisäksi ratkaisu, jonka komissio on itse omaksunut edellä 75 kohdassa mainitussa asiassa Hoechst vastaan komissio yksilöllisen vastuun periaatteen nojalla ja jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi.

121 Koska lisäksi on hylättävä se komission päättelyn lähtökohta, joka koskee taloudellisen jatkuvuuden kriteerin soveltamista pelkkään ITR:n varojen luovuttamiseen ITR Rubberille (eikä ITR Rubber -tytäryhtiön luovuttamiseen Parker-Hannifinille), Saiagin ja ITR:n vastuu ei ole voinut siirtyä IRT Rubberille kyseisen kriteerin nojalla. Tästä seuraa, ettei sillä komission väitteellä ole mahdollisuutta menestyä, jonka mukaan vastuu, joka taloudellisen jatkuvuuden kriteerin mukaisesti sitoo tytäryhtiötä, joka on perustettu, jotta Parker-Hannifin voisi ostaa sen, olisi siis tässä yhteydessä siirtynyt tälle jälkimmäiselle.

122 On myös hylättävä komission väite, jonka mukaan sillä on joka tapauksessa harkintavalta päättää siitä, kuka on vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta, sekä taloudellisen jatkuvuuden tilanteessa että yleisemmin emoyhtiöiden ja näiden tytäryhtiöiden osalta, minkä johdosta se voisi määrätä seuraamuksen ITR Rubberille siitä kilpailusääntöjen rikkomisesta kokonaisuudessaan, johon ITR:n ja Saiagin ovat aikaisemmin syyllistyneet.

123 Ensimmäiseksi oikeuskäytännöstä näet seuraa, että emoyhtiö on tietyissä tilanteissa mahdollista saattaa vastuuseen tytäryhtiönsä kilpailusääntöjä rikkovasta toiminnasta sen määräysvallan vuoksi, jota emoyhtiö käyttää tytäryhtiössään (asia T-309/94, KNP BT v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok., s. II-1007, 41, 42, 45, 47 ja 48 kohta, joka on vahvistettu asiassa C-248/98 P, KNP BT v. komissio, 16.11.2000 annetulla tuomiolla, Kok., s. I-9641, 73 kohta).

124 On kuitenkin todettava, ettei kyseistä oikeuskäytäntöä voida soveltaa tässä asiassa, koska käsiteltävässä tapauksessa komission tarkoituksena on antaa tytäryhtiölle ITR Rubberille sen emoyhtiön Saiagin vastuu Saiagin toisen tytäryhtiön eli ITR:n kilpailusääntöjä rikkovasta toiminnasta.

125 Toiseksi on myös todettu, että komissiolla on mahdollisuus päättää määrätä seuraamus joko kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneelle tytäryhtiölle tai emoyhtiölle, jonka määräysvallassa tytäryhtiö oli kyseisen ajanjakson aikana (edellä 101 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomion 81–84 kohta ja yhdistetyt asiat T-259/02-T-264/02 ja T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich ym. v. komissio, tuomio 14.12.2006, Kok., s. II-5169, 331 kohta) tai molemmille yhdessä ja yhteisvastuullisesti (yhdistetyt asiat T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym., tuomio 15.6.2005, 52–82 kohta ja asia T-384/06, IBP ja International Building Products France v. komissio, tuomio 24.3.2011, Kok., s. II-1177, 13 kohta).

126 Kyseisestä oikeuskäytännöstä kuitenkin seuraa, että tytäryhtiölle voidaan määrätä seuraamus emoyhtiön sijaan ja sen puolesta, mutta näin on kuitenkin vain siltä osin kuin se on itse osallistunut rikkomiseen ja siis siltä ajalta, jonka se on osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen, mikä sulkee pois muun muassa sen, että sen voitaisiin katsoa olevan taannehtivasti vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon sen emoyhtiö on syyllistynyt ennen mainitun tytäryhtiön perustamista.

127 Mahdollisuus saattaa kilpailusääntöjen rikkomisesta taannehtivasti vastuuseen muu kuin kyseiseen rikkomiseen syyllistynyt oikeushenkilö on olemassa ainoastaan sovellettaessa taloudellisen jatkuvuuden kriteeriä, joka on kuitenkin suljettu pois käsiteltävässä asiassa (ks. edellä 114–119 kohta).

128 Koska kartellissa mukana olleiden ITR:n varojen siirto ITR Rubberille on tullut voimaan 1.1.2002 eikä komissio ole esittänyt mitään näyttöä siitä, että ITR Rubber olisi osallistunut kartelliin päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta, on siis katsottava, että ITR Rubber on yksilöllisesti syyllistynyt rikkomiseen 1.1.2002 alkaen 31.1.2002, jolloin Parker-Hannifin hankki kaikki ITR Rubberin osakkeet, saakka.

129 Tästä seuraa myös, että jollei toisen ja kolmannen kanneperusteen tutkinnasta muuta johdu, Parker-Hannifinin ei voida katsoa olevan yhteisvastuussa päivämäärää 31.1.2002, jolloin se hankki kaikki ITR Rubberin (josta on tullut Parker ITR) osakkeet, aikaisemmasta ajanjaksosta. Siltä osin kuin riidanalaisessa päätöksessä katsotaan perustellusti Parker-Hannifinin olevan yhteisvastuussa 31.1.2002 alkaen, se on siis vahvistettava tässä suhteessa ja kyseisellä varauksella.

130 Tarvitsematta tutkia ensimmäisen kanneperusteen toista ja kolmatta osaa sen ensimmäinen osa on siis hyväksyttävä siltä osin kuin Parker ITR:n ei voida katsoa olevan vastuussa päivämäärää 1.1.2002 aikaisemmasta ajanjaksosta, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin.

Neljäs kanneperuste, joka perustuu siihen, että Parker ITR:lle on virheellisesti määrätty sakkoa päivämäärää 11.6.1999 edeltävän ajanjakson osalta

Riidanalainen päätös

131 Komissio palauttaa riidanalaisen päätöksen 148–187 ja 289–307 perustelukappaleessa mieleen joukon tosiseikkoja, joiden johdosta voitiin sen mukaan erottaa kolme ajanjaksoa kartellin olemassaolon aikana: vuoden 1986 ja vuoden 1997 toukokuun välinen ”täysimääräinen” ensimmäinen toimintajakso,

rajallinen toimintajakso, joka kartellin jäsenten mukaan kesti vuoden 1997 toukokuusta vuoden 1999 kesäkuuhun tai vuoden 2000 kesäkuuhun, ja lopuksi uusi ”täysimääräinen” toimintajakso vuoden 1999 kesäkuusta tai vuoden 2000 kesäkuusta kartellin jäsenten mukaan vuoden 2007 toukokuuhun saakka. Se toteaa, että koska kartellin eräiden jäsenten välillä on osoitettu olleen yhteydenottoja, joiden tarkoituksena oli muun muassa käynnistää kartelli uudelleen, on katsottava, että rikkominen oli jatkettu tai ainakin uusittu mutta että sakkoa ei ollut kuitenkaan tarvetta määrätä kartellin rajallisen toimintajakson osalta.

Asianosaisten lausumat

132 Kantajat väittävät neljännessä kanneperusteessaan, että sakon määrääminen Parker ITR:lle päivämäärää 11.6.1999 aikaisemman ajanjakson osalta on ristiriidassa yhtäältä asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 2 kohdan kanssa, koska rikkomista ei voida pitää jatkettuna tai uusittuna rikkomisena, ja toisaalta syrjintäkiellon periaatteen kanssa. Niiden mukaan komissio on myös jättänyt noudattamatta perusteluvelvollisuutta.

133 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

134 Neljäs kanneperuste, jossa unionin yleistä tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että päivämäärää 11.6.1999 aikaisempi ajanjakso, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, on vanhentunut, on johdonmukaisesti toissijainen ensimmäiseen kanneperusteeseen nähden, mikä merkitsee sitä, että se olisi tutkittava ainoastaan, jos ensimmäinen kanneperuste hylätään.

135 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, neljättä kanneperustetta ei siis ole tarpeen tutkia.

Viides kanneperuste, joka perustuu siihen, että sakon määrää on korotettu virheellisesti sillä perusteella, että Parker ITR:llä on ollut johtajan rooli

Riidanalainen päätös

136 Riidanalaisen päätöksen 457–463 perustelukappaleesta ilmenee, että kun otetaan huomioon P:n – jolla on ollut johtajan rooli, joka on näytetty toteen eri todisteilla – osallistuminen kartelliin, komissio on päättänyt korottaa sakon perusmääriä 30 prosentilla raskauttavien seikkojen nojalla ja hylätä Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin väitteet P:n saattamisesta vastuuseen kilpailusääntöjen rikkomisesta.

Asianosaisten lausumat

137 Kantajat toteavat viidennen kanneperusteensa tueksi, että sakon määrää on korotettu virheellisesti sillä perusteella, että Parker ITR:llä on ollut johtajan rooli 11.6.1999 ja 30.9.2001 välisen ajanjakson aikana.

138 Komissio kiistää tämän väitteen.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

139 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, Parker ITR:n ei voida katsoa ottaneen kartellissa johtajan roolia 11.6.1999 ja 30.9.2001 välisen ajanjakson aikana.

140 Tämän perusteella viides kanneperuste on hyväksyttävä siltä osin kuin se koskee sellaisesta toiminnasta, josta kantajien ei voida katsoa olevan vastuussa, määrätyn sakon määrän virheellistä korottamista.

Kuudes kanneperuste, joka perustuu yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamiseen ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen siltä osin kuin Parker-Hannifinille määrätyn sakon määrää on korotettu sen vuoksi, että Parker ITR:lla on katsottu olleen johtajan rooli

Asianosaisten lausumat

141 Kantajien esittämä kuudes kanneperuste koskee yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamista ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä siltä osin kuin Parker-Hannifinille määrätyn sakon määrää on korotettu sen vuoksi, että Parker ITR:lla on katsottu olleen johtajan rooli.

142 Kantajat väittävät tässä yhteydessä, ettei komissio ole katsonut Parker-Hannifinin olevan vastuussa sen päivämäärää 31.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu, vaan se on ottanut huomioon kartellin johtajan roolin, joka ITR:llä on väitetysti ollut vuoden 1999 kesäkuun ja vuoden 2001 syyskuun välisenä aikana, korottaakseen sekä Parker ITR:n sakkoa että sitä osaa sakosta, josta Parker-Hannifinin on katsottu olevan yhteisvastuussa. Komissio katsoo Parker-Hannifinin olevan kuitenkin yksilöllisen vastuun periaatteen vastaisesti vastuussa tosiseikoista, jotka ovat tapahtuneet ennen kuin se osti Parker ITR:n 31.1.2002.

143 Kantajat väittävät myös, että riidanalaisen päätöksen perustelut ovat ristiriitaiset ja puutteelliset.

144 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

145 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, Parker-Hannifinin ei – siltä osin kuin on kyse sen tytäryhtiöllä Parker ITR:llä olevasta johtajan roolista – voida katsoa olevan yhteisvastuussa sen 11.6.1999 ja 30.9.2001 välisen ajanjakson osalta, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu ja josta Parker ITR:n ei voida katsoa olevan vastuussa.

146 Tämän perusteella kuudes kanneperuste on hyväksyttävä.

Toinen kanneperuste, joka perustuu siihen, että kantajien on virheellisesti katsottu olevan vastuussa Oil & Gas-yksikön johtajan P:n laittomaan toimintaan liittyvästä kilpailusääntöjen rikkomisesta

Riidanalainen päätös

147 Riidanalaisen päätöksen 374–381 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on hylännyt kantajien väitteet, joiden mukaan huomioon oli otettava yhtäältä P:n, joka on ITR Rubberin Oil & Gas -yksikön johtaja, yksilöllinen vastuu sekä ennen kuin Parker-Hannifin osti IRT Rubberin että kyseisen oston jälkeen, koska P on toiminut työnantajansa tietämättä ottamalla omaksi hyödykseen ja niiden yhtiöiden hyödyksi, joihin hän oli sidoksissa, käyttöön laajan mekanismin, jolla on tarkoitus osallistua kartelliin, ja toisaalta se, että kyseiset toimet on toteutettu yrityksen sisäisen toimintalinjan vahingoksi ja sitä rikkoen aiheuttamalla näin yritykselle huomattavaa vahinkoa ja tuottamatta sille mitään etuutta.

Asianosaisten lausumat

148 Kantajat kiistävät sen, että niiden voitaisiin katsoa olevan vastuussa ITR Rubberin (josta on tullut Parker ITR) Oil & Gas -yksikön johtajan P:n toiminnasta siitä syystä ensinnäkin, että P on peitellyt niiltä totuutta vahvistamalla laittoman suunnitelman, jonka tarkoituksena oli se, että hän ja hänen määräysvallassaan tai häneen sidoksissa olevat eri yhtiöt voisivat hyötyä kartelliin perustuvista laittomista eduista, toiseksi, että P on kaikin keinoin vastustanut sitä, että Parker-Hannifin puuttuu aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan liiketoiminnan johtamiseen, josta hän on vastannut täysin itsenäisesti, ja lopuksi kolmanneksi, että juuri kantajille on ensimmäisenä aiheutunut vahinkoa P:n, joka on toiminut yksinomaan oman etunsa ja yhtiöidensä edun mukaisesti ja Parker-Hannifinin liike-etiikkaa koskevia sääntöjä rikkoen, toimista. Kantajat toteavat, että amerikkalaisen oikeuskäytännön tavoin yrityksen ei ole katsottava olevan vastuussa työntekijänsä toiminnasta silloin, kun työntekijä on harjoittanut laitonta toimintaa tarkoituksenaan hankkia siitä hyötyä muille henkilöille kuin työnantajalleen.

149 Kantajat väittävät lisäksi, etteivät ne ole tehneet mitään sopimusta kartellin jäsenten kanssa sen ajanjakson aikana, jolloin P on ollut yrityksen palveluksessa, ja ne kiistävät peitelleensä kartellia komissiolta, kun niille on herännyt siitä epäilyksiä, koska epäilykset eivät niiden mukaan olleet riittäviä oikeuttamaan toimenpiteisiin ryhtymisen muun muassa sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevan hakemuksen tekemiseksi.

150 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

151 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yrityksen joutuminen vastuuseen EY 81 artiklan rikkomisesta ei edellytä sitä, että kyseisen yrityksen yhtiömiehet tai ylimmät johtajat ovat syyllistyneet kilpailusääntöjen rikkomiseen, tai edes sitä, että he ovat olleet siitä tietoisia; riittävää on se, että rikkomiseen on syyllistynyt sellainen henkilö, jolla on oikeus toimia yrityksen lukuun (ks. EY:n perustamissopimuksen osalta yhdistetyt asiat 100/80-103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, 97 kohta ja asia T-15/99, Brugg Rohrsysteme v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1613, 58 kohta).

152 On korostettava, että P on työskennellyt keskeytyksettä vuosina 1980–2006 peräjälkeen Pirelli Tregin, Saiagin (ITR) ja Parker ITR:n palveluksessa. Parker ITR on lisäksi P:n väitetyn irtisanoutumisen jälkeen tehnyt 9.6.2006 hänen kanssaan konsulttisopimuksen aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan jatkuvuuden varmistamiseksi.

153 P:n sekaantumista kartelliin ja hänellä siinä ollutta johtajan roolia – joita kantajat eivät myöskään ole muodollisesti kiistäneet – on selitetty laajasti ja yksityiskohtaisesti riidanalaisen päätöksen 94, 122 (taulukko 9), 144, 145, 151, 154, 155, 156, 158, 163, 172, 177, 185, 189 (taulukko 10), 190, 196, 241, 302, 349, 379, 383, 384, 386, 459 ja 461 perustelukappaleessa.

154 Kantajat ovat suullisessa käsittelyssä lisäksi myöntäneet, että P:llä oli oikeus toimia yrityksen lukuun, kuten komissio on riidanalaisen päätöksen 383 perustelukappaleessa huomauttanut. Kyseisestä perustelukappaleesta näet ilmenee kantajien toimittaneen ”jäljennöksen valtakirjasta – – jossa todetaan, että P:llä oli oikeus allekirjoittaa laaja joukko liiketoimia”, mikä osoittaa, että vaikka P:llä olikin laajaa liikkumavaraa toiminnoissaan, tämä johtui kuitenkin siitä, että kantajat olivat nimenomaisesti antaneet hänelle kyseiset valtuudet.

155 Kantajien vastuu on siis syntynyt, eikä ole tarpeen määrittää, onko P toiminut niiden tietämättä.

156 Tehottomia ovat siis myös kantajien väitteet, joiden mukaan ne eivät itse ole tehneet mitään sopimusta kartellin muiden jäsenten kanssa, koska niitä koskevan oikeudellisen sitoumuksen teki P.

157 Sama pätee niihin väitteisiin, jotka koskevat Parker-konsernin sisäisten liike-etiikkaa koskevien sääntöjen rikkomista ja sitä, että P on toiminut tarkoituksenaan huijata mainittua konsernia. On näet todettava, ettei mikään tue näitä väitteitä, jotka kumoaa lisäksi se, ettei Parker-konserni ole milloinkaan tehnyt kantelua eikä ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin aikaisemman työntekijänsä osalta.

158 Lopuksi on todettava Parker-Hannifinille väitetysti aiheutuneista vahingoista komission huomauttaneen perustellusti, että yritys on saanut – toisin kuin se väittää – kartelliin osallistumalla sellaisia etuja, jotka perustuvat erityisesti hintojen vahvistamiseen ja markkinoiden jakamiseen kartellin eri jäsenten välillä ja joita se ei olisi voinut saada, jos kartellin jäsenten välillä ei olisi tehty sopimusta.

159 Toinen kanneperuste on siis hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka perustuu siihen, että Parker-Hannifinin on katsottu virheellisesti olevan yhteisvastuussa rikkomisesta Parker ITR:n kanssa

Riidanalainen päätös

160 Riidanalaisen päätöksen 382–389 perustelukappaleesta ilmenee komission katsoneen, että Parker-Hannifinin ratkaiseva vaikutus Parker ITR:ään oli mahdollista olettaa, koska emoyhtiö omisti tytäryhtiönsä kokonaan ja koska oli lisäksi olemassa sellaisia tosiseikkoja koskevia indisioita, jotka osoittivat, että Parker-Hannifin oli käyttänyt määräysvaltaa Parker ITR:ssä, ja joita olivat erityisesti P:lle annettu valtakirja, joka osoitti, että hänellä oli oikeus allekirjoittaa laaja joukko liiketoimia.

161 Komissio on myös hylännyt kantajien vastauksena väitetiedoksiantoon esittämät väitteet.

162 Komissio hylkäsi siten ensimmäiseksi väitteen, jonka mukaan se, ettei Parker ITR ollut käyttänyt ratkaisevaa vaikutusvaltaa, olisi ollut riittävää osoittaa pelkästään Parker ITR:n aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevan toiminnan osalta tarvitsematta ottaa huomioon kyseisen tytäryhtiön muiden toimialojen tilannetta, koska komission mukaan oikeuskäytännöstä seuraa, että vaikutusvallalla viitataan tytäryhtiön toimintaan kokonaisuudessaan.

163 Komissio katsoi toiseksi, että asiakirjat, joihin kantajat viittasivat osoittaakseen Parker ITR:n olevan itsenäinen, eivät osoittaneet, että tytäryhtiö toimi emoyhtiöstä täysin riippumattomalla tavalla, vaan ne toivat vain mahdollisesti esiin yhteistyössä ilmenneitä mielipide-eroja ja ongelmia. Komission mukaan ei ollut kuitenkaan tarpeen puuttua tytäryhtiön päivittäisen liiketoiminnan johtamiseen, jotta mainitun tytäryhtiön liiketoimintaperiaatteisiin olisi vaikutettu ratkaisevasti.

164 Komissio hylkäsi kolmanneksi kantajien väitteet, joiden mukaan kartelli olisi salattu emoyhtiöltä, katsomalla erityisesti oikeuskäytännöstä ilmenevän, ettei sen tarvitse osoittaa, että yrityksen johto oli tietoinen rikkomisesta tai että kyseiseen rikkomiseen osallistuvalle henkilölle on annettu oikeus toimia yrityksen lukuun.

165 Komissio päätteli lopuksi, että sen lisäksi, että Parker ITR oli vastuussa rikkomisesta, johon oli syyllistytty vuodesta 1986 alkaen, Parker-Hannifinin ja Parker ITR:n oli todettava olevan yhteisvastuussa Parker ITR:n toiminnasta 31.1.2002 ja 2.5.2007 välisenä aikana.

Asianosaisten lausumat

166 Kantajat väittävät ensimmäiseksi yhtäältä, että Parker-Hannifin ei ole vaikuttanut mitenkään – eikä varsinkaan ratkaisevasti – Parker ITR:n Oil & Gas -yksikköön silloin, kun P johti sitä. Ne huomauttavat tämän väitteen tueksi, että P on järjestelmällisesti kieltäytynyt noudattamasta Parker-Hannifinin ohjeita ja liiketoimintaperiaatteita, että hän on onnistunut torjumaan Parker-Hannifinin yritykset puuttua aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan johtoon ja että hän on tarkoituksellisesti jättänyt noudattamatta Parker-konsernin liike-etiikkasääntöjä. Kantajien mukaan mainittu P:n johtama Oil & Gas -yksikkö on siis toiminut markkinoilla itsenäisesti. Ne katsovat siten kääntäneensä ratkaisevaa vaikutusta koskevan olettaman.

167 Toisaalta joitakin väitettyjä indisioita lukuun ottamatta komission asiakirja-aineistossa ei edelleen kantajien mukaan ole mitään todisteita siitä, että Parker-Hannifin vaikutti ratkaisevasti Parker ITR:ään 31.1.2002 ja 9.6.2006 välisen ajanjakson aikana.

168 Kantajat ovat toiseksi sitä mieltä, että niiden on kumottava ratkaisevaa vaikutusta koskeva olettama ainoastaan niiden tuotteiden osalta, joihin kartelli vaikuttaa, eli Parker ITR:n Oil & Gas -yksikön piiriin kuuluvien tuotteiden osalta. Se, että niiden on osoitettava, että Parker-Hannifin ei ole millään tavalla vaikuttanut ratkaisevasti Parker ITR:n harjoittamiin toimintoihin kokonaisuudessaan, on siis selvästi suhteetonta ja ristiriidassa olettaman taustalla olevien perustelujen kanssa. Emoyhtiö voi näet päättää vaikuttaa ratkaisevasti tiettyihin sen tytäryhtiöiden toimialoihin ja jättää muille toimialoille täyden riippumattomuuden. Käsiteltävässä asiassa on siis katsottava, että asiakirja-aineistossa olevat todisteet osoittavat, että Parker-Hannifin ja Parker ITR eivät muodosta yhtä ja samaa yritystä EY 81 artiklassa tarkoitetulla tavalla aluksilla öljyä ja kaasua varten käytettävien siirtoletkujen toiminnan kannalta.

169 Kantajat kiistävät kolmanneksi komission väitteet, joiden mukaan ei ole tarpeen puuttua tytäryhtiön päivittäisen liiketoiminnan johtamiseen, jotta kyse voisi olla ratkaisevasta vaikuttamisesta.

170 Kantajat katsovat neljänneksi, ettei niiden ole kumottava sitä seikkaa, että Parker-Hannifin olisi asettanut tavoitteita ja vahvistanut strategioita, joilla vaikutetaan konsernin tuloksiin ja yhtenäisyyteen, ja pyrkinyt korjaamaan menettelyt, joilla kyseisistä tavoitteista ja strategioista poikettaisiin, kuten komissio väittää riidanalaisen päätöksen 386 perustelukappaleessa.

171 Kantajat riitauttavat lopulta viidenneksi ulottuvuuden, jonka komissio on antanut tietyille todisteille, jotka se on ottanut huomioon riidanalaisen päätöksen 383–386 perustelukappaleessa ja joilla pyritään osoittamaan, että Parker-Hannifin oli aikonut käyttää määräysvaltaa tytäryhtiössään, ja sen, minkä tulkinnan se on niistä omaksunut.

172 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

173 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä seuraa, että emoyhtiön voidaan katsoa olevan vastuussa tytäryhtiön toiminnasta erityisesti silloin, kun siitä huolimatta, että tytäryhtiö on erillinen oikeushenkilö, se ei päätä itsenäisesti markkinakäyttäytymisestään vaan noudattaa olennaisilta osin emoyhtiön sille antamia ohjeita, kun otetaan erityisesti huomioon taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset yhteydet näiden kahden oikeudellisen yksikön välillä (ks. edellä 58 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

174 Näin on siksi, että tällaisessa tapauksessa emoyhtiö ja tytäryhtiö kuuluvat samaan taloudelliseen kokonaisuuteen ja muodostavat siis yhden ainoan oikeuskäytännössä tarkoitetun yrityksen. Näin ollen se, että emoyhtiö ja tytäryhtiö muodostavat yhden ainoan EY 81 artiklassa tarkoitetun yrityksen,

mahdollistaa sen, että komissio voi osoittaa sakkojen määräämistä koskevan päätöksen emoyhtiölle ilman, että sillä olisi velvollisuutta osoittaa tämän emoyhtiön itse osallistuneen rikkomiseen (ks. tämän tuomion 86 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

175 Siinä erityistapauksessa, jossa emoyhtiö omistaa täysin tytäryhtiönsä, joka on rikkonut unionin kilpailusääntöjä, yhtäältä tämä emoyhtiö voi vaikuttaa ratkaisevasti tytäryhtiön käyttäytymiseen, ja toisaalta on olemassa kumottavissa oleva olettama, jonka mukaan kyseinen emoyhtiö tosiasiallisesti vaikuttaa ratkaisevasti tytäryhtiönsä käyttäytymiseen (ks. tämän tuomion 86 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

176 Näissä olosuhteissa riittää, että komissio osoittaa, että emoyhtiö omistaa täysin tytäryhtiön, voidakseen olettaa, että emoyhtiö vaikuttaa ratkaisevasti tämän tytäryhtiön liiketoimintaperiaatteisiin. Tämän perusteella komissio voi katsoa, että emoyhtiö on yhteisvastuussa tytäryhtiölleen määrätyn sakon maksamisesta, ellei tämä emoyhtiö, jonka asiana on kumota tämä olettama, esitä riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että tytäryhtiö toimii itsenäisesti markkinoilla (ks. tämän tuomion 86 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

177 Tytäryhtiön markkinakäyttäytyminen ei myöskään voi olla ainoa seikka, jonka perusteella emoyhtiön vastuun voidaan katsoa syntyvän, vaan se on ainoastaan yksi merkki siitä, että kyseessä on taloudellinen kokonaisuus (ks. tämän tuomion 86 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 73 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

178 Sen määrittämiseksi, päättääkö tytäryhtiö itsenäisesti toiminnastaan markkinoilla, on siis otettava huomioon myös tämän tytäryhtiön emoyhtiöön yhdistäviä taloudellisia, organisatorisia ja oikeudellisia yhteyksiä koskevat kaikki merkitykselliset seikat, jotka voivat vaihdella tapauksen mukaan ja joita ei näin ollen voida luetella tyhjentävästi (ks. tämän tuomion 86 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 74 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

179 Käsiteltävässä asiassa on selvää, että Parker-Hannifin omisti eri tytäryhtiöidensä välityksellä ITR Rubberin (josta on tullut Parker ITR) kokonaisuudessaan. Sen oletetaan siis emoyhtiönä vaikuttaneen ratkaisevasti tytäryhtiönsä toimintaan.

180 Kantajien esittämiä todisteita kyseisen olettaman kumoamiseksi on arvioitava juuri näiden seikkojen perusteella.

181 Tämän arvioinnin yhteydessä on aluksi huomautettava edellä 86 kohdassa mainitussa asiassa Akzo Nobel ym. vastaan komissio annetusta tuomiosta seuraavan, että itsenäisyys on osoitettava koko tytäryhtiön osalta eikä pelkästään kartellin kohteena olevilla markkinoilla toimivan liikeyksikön osalta, koska tytäryhtiön itsenäisen toiminnan toteennäyttämisen tavoitteena on lopultakin osoittaa, että emoyhtiö ja tytäryhtiö eivät muodosta taloudellista kokonaisuutta, millä voidaan oikeuttaa se, että emoyhtiö ei vastaa kilpailusääntöjen rikkomisesta, johon sen tytäryhtiö on syyllistynyt (ks. vastaavasti edellä 86 kohdassa mainittu asia Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomion 55, 56 ja 59 kohta).

182 Kantajien tältä osin esittämä näkemys on siis hylättävä.

183 Kantajat väittävät lisäksi, ettei asianomaisilta osapuolilta edellytetä, että ne esittävät suoran ja kiistämättömän näytön tytäryhtiön toiminnan itsenäisyydestä markkinoilla, vaan yksinomaan, että ne esittävät todisteet, joilla kyseinen itsenäisyys voitaisiin osoittaa.

184 Koska unionin tuomioistuimen edellä mieleen palautetun (ks. edellä 176 kohta) oikeuskäytännön mukaan vaaditaan, että esitetään ”riittäviä todisteita sen osoittamiseksi, että tytäryhtiö toimii itsenäisesti markkinoilla”, kantajien ei tarvitse esittää suoraa ja kiistämätöntä näyttöä tytäryhtiön toiminnan

itsenäisyydestä markkinoilla vaan niiden on sen puuttuessa esitettävä joukko tarkkoja ja yhtäpitäviä todisteita, jotka osoittavat, että tytäryhtiö on todellakin toiminut itsenäisesti siitä huolimatta, että emoyhtiö omistaa tytäryhtiönsä kokonaan.

185 Kantajat väittävät lisäksi sen näkemyksensä tueksi, jonka mukaan emoyhtiö ei ole käyttänyt mitään vaikutusvaltaa eikä varsinkaan ratkaisevaa vaikutusvaltaa tytäryhtiöönsä, että P on järjestelmällisesti kieltäytynyt noudattamasta Parker-Hannifinin ohjeita ja liiketoimintaperiaatteita, että hän on onnistunut torjumaan Parker-Hannifinin yritykset puuttua aluksilla käytettävien siirtoletkujen alan johtamiseen, minkä komissio tunnustaa riidanalaisessa päätöksessä (riidanalaisen päätöksen 384 perustelukappale), ja että hän on siten lisäksi jättänyt tarkoituksellisesti noudattamatta Parker-konsernin liike-etiikkasääntöjä, joissa kielletään sen työntekijöitä osallistumista kollusiivisiin toimintoihin.

186 Kantajat katsovat siten osoittaneensa, että Parker-Hannifin ei ole puuttunut Parker ITR:n Oil & Gas -yksikön päivittäisen liiketoiminnan johtamiseen.

187 On kuitenkin huomautettava kantajien väittävän samanaikaisesti, että Parker-Hannifin ei ole vaikuttanut ratkaisevasti Parker ITR:ään mutta että se ei ole lakannut puuttumasta sen johtoon ja että se ei ole onnistunut siinä yksinomaan juuri P:n juonittelujen vuoksi.

188 Kantajat eivät esitä mitään seikkaa, jolla voitaisiin osoittaa ne syyt, joiden vuoksi Parker-Hannifin olisi legitiimisti ollut estynyt vaikuttamasta ratkaisevasti Parker ITR:ään useiden vuosien aikana, kuten ne väittävät.

189 On näet huomautettava, että Parker-Hannifin on maailmanlaajuisen konsernin kattoyhtiö, joka hankki vuoden 2002 alkupuolella itselleen uuden toimialan eli ITR Rubberin (josta on tullut Parker ITR) kumisten siirtoletkujen alan.

190 Kantajat väittävät, että P piti Parker-konsernin sivussa Parker ITR:n toiminnoista siten, että mainitun konsernin kattoyhtiö on ollut täysin tietämätön siitä, mitä sen toiminnoissa tapahtui yli neljän vuoden ajan siihen saakka, kunnes kyseinen henkilö lähti yhtiöstä vuonna 2006.

191 Sen lisäksi, että kyseiset syytökset ovat erityisen epäuskottavia, on todettava, ettei mikään estänyt Parker-Hannifinia oikeudellisesti ja taloudellisesta käyttämästä määräysvaltaansa Parker ITR:ssä.

192 Mikään ei myöskään estänyt Parker-Hannifinia sivuuttamasta tai irtisanomasta P:tä, olihan hän vain yksi sen työntekijöistä, jos kantajat katsoivat, kuten ne tätä nykyä väittävät, että hän esti Parker-Hannifinia valvomasta Parker ITR:ää.

193 Lisäksi todisteiden, jotka emoyhtiön on esitettävä, on oltava riittäviä osoittamaan, että tytäryhtiö oli objektiivisesti itsenäinen, kun otetaan huomioon tytäryhtiön emoyhtiöön yhdistävät taloudelliset, organisatoriset ja oikeudelliset siteet. Tytäryhtiön aikomuksilla ei tässä yhteydessä ole sinällään mitään merkitystä, vaikka ne näytettäisiinkin toteen. Asia ratkaiseminen toisin merkitsisi sitä, että emoyhtiön saamattomuutta ja välinpitämättömyyttä kilpailusääntöjen rikkomista merkitseviin toimintoihin osallistuvien tytäryhtiöidensä hallinnoinnissa tuetaan.

194 Kantajat eivät siis esitä mitään seikkaa, jolla voitaisiin hylätä emoyhtiön ratkaisevaa vaikutusta tytäryhtiöön koskeva olettama tai komission esittämät lisätodisteet.

195 Kolmas kanneperuste on näin ollen hylättävä.

Seitsemäs kanneperuste, joka perustuu luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen sen vuoksi, että sakkoa vahvistettaessa myynnin arvo on laskettu virheellistä menetelmää soveltaen

Riidanalainen päätös

196 Riidanalaisen päätöksen 422–428 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on yhtäältä vahvistanut asianomaisten myyntien määrittämiseksi kolmen viimeisen vuoden myynnin keskiarvon ennen kilpailusääntöjen rikkomisen päättymistä ottaakseen huomioon vuosittaisen myynnin volatiliteetin ja toisaalta katsonut, että ETA:n markkinat vastasivat ETA:ssa sijaitsevalta hankkijalta laskutettua kokonaismyyntiä, täsmentämällä olevansa sitä mieltä, että merkityksellisillä markkinoilla vallitsevien erityisten olosuhteiden perusteella kaikkein luotettavimpana arviointiperusteesta oli määrittää, missä kilpailua, johon rikkominen vaikutti, käytiin, eikä missä sijaitsee lopullinen käyttöpaikka, joka saattoi todellisuudessa olla ETA:n ulkopuolella.

197 Komissio korostaa lisäksi kyseisen arvioinnin saavan vahvistuksen siitä, että suurin osa yhtiöistä ovat sen lähettämiin tietojensaantipyyntöihin antamissaan vastauksissa jakaneet asiakkaansa tai liikevaihtonsa maantieteellisesti nojautumalla laskutuspaikkaan eikä luovutuspaikkaan tai tuotteiden lopulliseen kulutuspaikkaan.

198 Komissio toteaa lopuksi, ettei tällainen arviointi ole ristiriidassa suuntaviivojen kanssa, koska niissä ei mainita niitä arviointiperusteita, joiden nojalla myynnin on katsottava tapahtuvan ETA:ssa.

Asianosaisten lausumat

199 Kantajat väittävät, että komissio on loukannut luottamuksensuojan periaatetta, koska se on laskettaessa kokonaismyyntiä ETA:n alueella ottanut huomioon paitsi ETA:n alueella luovutettujen aluksilla käytettyjen siirtoletkujen myynnin myös ETA:n alueelle sijoittautuneiden yhtiöiden laskuttamien tuotteiden myynnin, ja että komissio on niiden mukaan tehnyt näin korottaakseen keinotekoisesti sakon määrää.

200 Kantajien mukaan ETA:ssa luovutettujen tuotteiden myynti kuvastaa potentiaalisen laittoman kilpailun vaikutusta ETA:ssa. ETA:n ulkopuolelle toimitettujen tuotteiden myynti ei näet voi ”vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen” tai ”sopimuspuolten väliseen kauppaan” EY 81 artiklassa ja ETA-sopimuksen 53 artiklassa tarkoitetulla tavalla. Kauppaan ETA:ssa vaikutetaan näet yksinomaan silloin, kun kartellissa kyseessä olevat tuotteet toimitetaan ETA:n alueella riippumatta siitä paikasta, johon oikeudellinen yksikkö, jolta ne laskutetaan, on sijoittautunut.

201 Kantajat vetoavat tässä yhteydessä lisäksi yrityskeskittymien valvonnasta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 139/2004 mukaisesti toimivaltakysymyksistä annetun komission konsolidoidun tiedonannon (EUVL 2008, C 95, 2008, s. 1; jäljempänä keskittymätiedonanto) 197 kohtaan, jonka mukaan ”tavaroiden myyntiin liittyy yleensä niiden toimitus – –”, mikä vahvistaa niiden arvioinnin suuntaviivojen 18 kohdasta.

202 Kantajat katsovat lisäksi, että riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappale – jossa komissio toteaa, että ”varaosamyynti [eli myynti loppukäyttäjille] muodostaa suuremman osan aluksilla käytettävien siirtoletkujen maailmanmarkkinoista kuin uusien tuotteiden myynti [eli myynti laitetoimittajille]”, – on ristiriidassa riidanalaisen päätöksen 427 perustelukappaleen kanssa, jonka mukaan ”laitetoimittajat ostavat huomattavan määrän aluksilla käytettävistä siirtoletkuista”.

203 Kantajien mukaan komissio ei voi myöskään väittää, että laskutusperuste on yleinen peruste, jota yritykset itse käyttävät, pelkästään siitä syystä, että useat kyseessä olevista yrityksistä ovat esittäneet liikevaihtonsa sisäisen maantieteellisen jakautuman nojautumalla laskutuspaikkaan eikä toimituspaikkaan, ja näin vaikka Parker-Hannifin oli kiinnittänyt sen huomiota siihen, että kyseisten lukujen laskeminen ei voi kuvastaa ETA:ssa kertynyttä liikevaihtoa asian selvittämisen kannalta.

204 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

205 Suuntaviivojen 13 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Määrittääkseen sakon perusmäärän komissio käyttää sellaisten rikkomiseen suoraan tai epäsuorasti liittyvien tavaroiden tai palveluiden myyntiarvoa, jotka yritys on myynyt Euroopan talousalueen (ETA) alueella sijaitsevalla asian kannalta merkityksellisellä maantieteellisellä alueella. Komissio käyttää yleensä lähtökohtana yrityksen myyntiä sen ajanjakson viimeisenä täytenä vuotena, jona yritys osallistui rikkomiseen – –”

206 Suuntaviivojen 18 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Kun rikkomisen kannalta merkityksellinen maantieteellinen alue ulottuu ETA:n ulkopuolelle (esimerkiksi maailmanlaajuisten kartellien tapauksessa), on mahdollista, että yrityksen myyntiluvut ETA:n alueelta eivät anna riittävän täsmällistä kuvaa kunkin yrityksen osuudesta rikkomisessa. Tilanne voi olla tämä erityisesti silloin, kun markkinoiden jakamisesta on tehty maailmanlaajuisia sopimuksia.

Jotta myyntiluvuissa tällaisissa olosuhteissa otettaisiin huomioon sekä kyseisen myynnin kokonaislaajuus ETA:n alueella että kunkin yrityksen suhteellinen osuus rikkomisessa, komissio voi arvioida rikkomiseen liittyvien tavaroiden tai palveluiden myynnin kokonaisarvon kyseisellä maantieteellisellä alueella (joka on laajempi kuin ETA), määrittää kunkin rikkomiseen osallistuvan yrityksen osuuden myynnistä kyseisillä markkinoilla ja soveltaa kyseistä osuutta näiden yritysten kokonaismyyntiin ETA:n alueella. Tulosta käytetään myyntiarvona sakon perusmäärän määrityksessä.”

207 Kantajat eivät ole kiistäneet sitä, etteivätkö aluksilla käytettävien siirtoletkujen markkinat olisi maailmanlaajuiset.

208 Näin ollen on tutkittava suuntaviivojen 18 kohdan, jota sovelletaan käsiteltävässä asiassa, sisältöä.

209 On todettava, että suuntaviivojen 18 kohdassa – eikä myöskään niiden 13 kohdassa – ei viitata ETA:n alueella ”toimitettuun” myyntiin tai ”laskutettuun” myyntiin, vaan siinä käytetään yksinomaan ilmaisua ”ovat myyneet” ETA:n alueella.

210 Tästä seuraa, että suuntaviivoissa ei edellytetä otettavan huomioon ETA:n alueella toimitettua myyntiä, eikä niissä myöskään estetä komissiota ottamasta huomioon ETA:n alueella laskutettua myyntiä kunkin yrityksen myynnin arvon laskemiseksi ETA:ssa.

211 Jotta ETA:ssa laskutettu myynti voidaan ottaa huomioon, kyseisen perusteen on kuitenkin kuvattava markkinoiden todellisuutta eli sillä on voitava kaikkein parhaiten kartoittaa kartellin seuraukset kilpailulle ETA:ssa.

212 Kantajat eivät ole kiistäneet, että vaikka aluksilla käytettävistä siirtoletkujärjestelmistä suurimman osan lopullisena määräpaikkana ovat Euroopan ulkopuoliset alueet, eräät maailman tärkeimmistä laitetoimittajista sijaitsevat sitä vastoin unionin/ETA:n eri maissa (ks. riidanalaisen päätöksen 59 perustelukappale). Aluksilla käytettäviä siirtoletkuja koskevan kartellin vaikutus kilpailuun ETA:ssa

kuvastuu siis asianmukaisesti, kun otetaan huomioon ETA:ssa laskutettu myynti, ja kantajien väitteet, joiden mukaan kartellin vaikutuksia ETA:ssa voidaan arvioida ainoastaan ETA:ssa toimitetun myynnin avulla, on siis hylättävä.

213 On sitä vastoin samantekevää, että komissiolla on ollut keskittymätiedonannossaan tarkoituksena asettaa etusijalle toimituspaikka siltä osin kuin on kyse huomioon otettavan liikevaihdon määrittämisestä, koska keskittymällä markkinoille olevien seurausten arvioimista ei todellakaan voida verrata yritykselle EY 81 artiklan rikkomisesta määrättävän sakon määrän määrittämiseen, vaikka markkinoiden arvo määritettäisiinkin samalla tavalla keskittymätiedonannossa ja suuntaviivoissa.

214 Lisäksi se, että komissio asettaa itselleen rajoituksia jollakin kilpailuoikeuden alalla, ei pakota sitä asettamaan itselleen samalla tavalla rajoituksia jollakin toisella alalla, eikä se ilmene ipso facto samanlaisena rajoituksena kyseisellä alalla.

215 Lisäksi se, että riidanalaisessa päätöksessä on todettu, että myynti loppukäyttäjille – jotka sijaitsevat tosin suurilta osin ETA:n ulkopuolella – varaosiksi merkitsee suurempaa osuutta aluksilla käytettävien siirtoletkujen maailmanmarkkinoista kuin uusien tuotteiden myynti (riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappale), ei ole ristiriidassa sen komission arvioinnin kanssa, jonka mukaan käsiteltävässä asiassa paikka, jossa se yksikkö sijaitsee, jolta myynti laskutetaan, on asianmukaisin sen arvioimiseksi, onko myynti tapahtunut ETA:ssa (riidanalaisen päätöksen 427 perustelukappale), mikä näet merkitsee, että komissio on ottanut huomioon yksinomaan ETA:n alueella sijaitsevilta asiakkailta laskutetun myynnin loppukäyttäjien sijaintipaikasta riippumatta.

216 Näin ollen on tutkittava, onko komissio edellä esitettyjen seikkojen valossa käyttänyt yritysten myynnistään toimittamia tietoja eli tietoja, jotka koskivat laskutettua myyntiä, tavalla, jota nämä eivät odottaneet, siten, että sillä loukataan niiden perusteltua luottamusta.

217 On huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen on kaikilla yksityisillä, jotka ovat sellaisessa tilanteessa, josta ilmenee, että heille on yhteisön hallintoviranomaisen antamien täsmällisten vakuuttelujen vuoksi syntynyt perusteltuja odotuksia (yhdistetyt asiat C-37/02 ja C-38/02, Di Lenardo ja Dilexport, tuomio 15.7.2004, Kok., s. I-6911, 70 kohta ja asia T-203/96, Embassy Limousines & Services v. parlamentti, tuomio 17.12.1998, Kok., s. II-4239, 74 kohta). Tällaisia vakuutteluja ovat riippumatta siitä muodosta, jossa ne on annettu tiedoksi, täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät tiedot, jotka on saatu toimivaltaisista ja luotettavista lähteistä (ks. vastaavasti asia C-82/98 P, tuomio Kögler v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 25.5.2000, Kok., s. I-3855, 33 kohta). Tämän periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota, jollei hallinto ole antanut asiassa täsmällisiä vakuutteluja (ks. asia C-506/03, Saksa v. komissio, tuomio 24.11.2005, 58 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa ja yhdistetyt asiat C-182/30 ja C-217/03, Belgia ja Forum 187 v. komissio, tuomio 22.6.2006, Kok., s. I-5479, 147 kohta). Lisäksi vain sovellettavien normien mukaiset vakuuttelut voivat synnyttää perustellun luottamuksen (asia T-347/03, Branco v. komissio, tuomio 30.6.2005, Kok., s. II-2555, 102 kohta ja asia T-282/02, Cementbouw Handel & Industrie v. komissio, tuomio 23.2.2006, Kok., s. II-319, 77 kohta ja asia T-334/07, Denka International v. komissio, tuomio 19.11.2009, Kok., s. II-4205, 132 kohta).

218 On todettava, ettei komissio ole käsiteltävässä asiassa antanut kantajille mitään tuossa oikeuskäytännössä tarkoitettua vakuuttelua siitä, että tietoja, jotka kantaja olivat toimittaneet aluksi vapaasta tahdostaan ja myöhemmin komission pyynnöstä laskutetusta myynnistä ETA:ssa, ei otettaisi huomioon niille määrättävän sakon määrän laskemiseksi.

219 Kantajat eivät siis voi vedota mihinkään luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen, siltä osin kuin on kyse niiden tietojen huomioon ottamisesta, jotka kantajat olivat omasta aloitteestaan toimittaneet komissiolle laskutetusta myynnistä ETA:ssa, niille määrättävän sakon määrän laskemiseksi.

220 Seitsemäs kanneperuste on tämän perusteella hylättävä.

Kahdeksas kanneperuste, joka perustuu asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomiseen, yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamiseen ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen laskettaessa 10 prosentin ylärajaa liikevaihdosta

Asianosaisten lausumat

221 Ensimmäiseksi kantajat väittävät, että komission olisi pitänyt ottaa huomioon Parker ITR:n liikevaihto eikä Parker-Hannifinin kokonaisliikevaihtoa Parker ITR:lle määrätyn sakon 10 prosentin suuruisen ylärajan laskemiseksi ja että komissio on tällä tavalla rikkonut asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohtaa. Oikeuskäytännöstä näet ilmenee niiden mukaan, että kun kaksi oikeudellista yksikköä kuuluvat samaan yritykseen kilpailusääntöjen rikkomisajankohtana mutta kun ne eivät enää kuulu kyseiseen yritykseen komission päätöksen tekemisajankohtana, 10 prosentin yläraja on laskettava niiden kummankin erillisen liikevaihdon perusteella. Samaa päättelyä olisi pitänyt soveltaa analogisesti käsiteltävässä asiassa, koska Saiag ja ITR – jotka omistivat suurimman osan aikaa siitä ajanjaksosta, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin, ne varat, joilla rikkomiseen otettiin osaa – muodostivat Parker-Hannifin -yrityksestä riippumattoman yrityksen.

222 Kantajat väittävät, että toisenlaisella tulkinnalla loukattaisiin oikeusvarmuuden periaatetta ja sen tulokset olisivat kohtuuttomat.

223 Kantajat katsovat toiseksi, että riidanalaisella päätöksellä loukataan näin myös yksilöllisen vastuun periaatetta, koska aluksilla käytettäviin siirtoletkuihin liittyvät Parker ITR:n varat kuuluivat 1.4.1986–31.1.2002 eri yrityksille.

224 Kantajat väittävät kolmanneksi, ettei komissio ole vastannut niiden hallinnollisen menettelyn kuluessa asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan tulkinnasta esittämään väitteeseen. Niiden mukaan riidanalaisessa päätöksessä vain todetaan, että sakkoja varten huomioon otetut mukautetut perusmäärät eivät ylitä 10 prosentin ylärajaa, minkä nojalla ei voida ymmärtää niitä perusteluja, joiden pohjalta komissio päätti laskea 10 prosentin ylärajan Parker-Hannifinin liikevaihdon perusteella sakon sitä osaa varten, josta Parker ITR:n katsottiin olevan yksin vastuussa.

225 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

226 On huomautettava, että yhtäältä ensimmäinen kanneperuste on hyväksyttävä ja että näin ollen ajanjakso, jolloin kilpailusääntöjä on rikottu ja josta Parker ITR:n on katsottava olevan vastuussa, on 1.1.2002 ja 2.5.2007 välinen ajanjakso, ja toisaalta kolmas kanneperuste on hylättävä, minkä johdosta unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että koko sen ajanjakson ajan, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin, 1.1.2002 ja 31.1.2002 välistä ajanjaksoa lukuun ottamatta, Parker ITR oli Parker-Hannifinin kokonaan omistama tytäryhtiö, johon se vaikutti ratkaisevasti.

227 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tavoite, johon 10 prosentin ylärajan käyttöön ottamisella pyritään, voidaan saavuttaa ainoastaan, jos kyseistä ylärajaa sovelletaan aluksi kuhunkin sakon määräämisestä tehdyn päätöksen erilliseen adressaattiin. Vasta jos tämän jälkeen ilmenee, että useat adressaatit muodostavat siitä rikkomisesta, josta seuraamus määrätään, vastuussa olevan taloudellisen yksikön merkityksessä ”yrityksen” ja näin on vielä kyseisen päätöksen tekemispäivän jälkeen, yläraja voidaan laskea kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdon perusteella, mikä tarkoittaa kaikkia sen muodostavia osia yhteenlaskettuna (edellä 125 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 390 kohta).

228 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, kahdeksas kanneperuste on tehoton siltä osin kuin se koskee päivämäärää 1.1.2002 aikaisempaa ajanjaksoa, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin ja jolloin IRT syyllistyi kilpailusääntöjen rikkomiseen. Se on lisäksi perusteeton siltä osin kuin se koskee päivämäärän 1.1.2002 jälkeistä ajanjaksoa, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin, koska koko kyseisen ajanjakson aikana yhtä kuukautta lukuun ottamatta Parker ITR ja Parker-Hannifin muodostivat taloudellisen kokonaisuuden, joka on vastuussa siitä rikkomisesta, josta seuraamus määrättiin. Sakon yläraja voitiin siis laskea kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihdon eli kaikkien sen yhteenlaskettujen osien maailmanlaajuisen liikevaihdon perusteella.

229 Koska ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, ei ole myöskään tarpeen tutkia muita väitteitä, jotka koskevat yksilöllisen vastuun periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sekä perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämistä siltä osin kuin ne koskevat sen vaikutusta, että riidanalaisessa päätöksessä on otettu huomioon päivämäärää 1.1.2002 aikaisempi ajanjakso.

230 Kahdeksas valitusperuste on tämän vuoksi hylättävä.

Yhdeksäs kanneperuste, joka perustuu luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen siitä syystä, että komissio on kieltäytynyt alentamasta sakon määrää yhteistyön johdosta

Riidanalainen päätös

231 Riidanalaisen päätöksen 489–493 perustelukappaleesta ilmenee, että Parker ITR on toimittanut komissiolle sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevan ohjelman yhteydessä asiakirjoja, joiden osalta komissio on katsonut yhtäältä, ettei niillä ollut suurtakaan lisäarvoa vuoden 1986 ja vuoden 2007 välisen ajanjakson osalta, ja toisaalta, että niissä tuotiin tosin esiin tiettyjä seikkoja, joiden perusteella voitiin todeta, että kartelli oli ollut olemassa vuodesta 1972 1980-luvun alkuun saakka. Komissio on kuitenkin todennut, että kyseistä ajanjaksoa oli pidettävä vanhentuneena. Se on tämän perusteella päätellyt, ettei kantajien sakkoa ollut tarvetta alentaa.

Asianosaisten lausumat

232 Kantajat väittävät, että ne ovat koonneet ja toimittaneet sakoista vapauttamista tai niiden lieventämistä koskevassa hakemuksessaan merkittävät tosiseikkoja koskevat todisteet [*luottamuksellinen tieto*], joista komissio ei ollut tietoinen aikaisemmin ja joilla on suora yhteys rikkomiseen [*luottamuksellinen tieto*]. Komissio on kantajien mukaan katsonut, ettei kyseisillä todisteilla, jotka liittyivät [*luottamuksellinen tieto*] väliseen ajanjaksoon, ollut mitään lisäarvoa sen vuoksi, että [*luottamuksellinen tieto*]. Tällainen arviointi on kuitenkin ristiriidassa [*luottamuksellinen tieto*] kanssa. Komissio ei myöskään ole esittänyt mitään perustetta, joka selittäisi, miksi [*luottamuksellinen tieto*].

233 Kantajat väittävät lisäksi, että jos komissio olisi katsonut, että kantajien esittämillä todisteilla oli huomattavaa lisäarvoa, Parker ITR:n ei olisi voitu katsoa olevan vastuussa kartellin [*luottamuksellinen tieto*] näiden todisteiden perusteella, ja kyseinen osittainen immuniteetti olisi yhdistynyt yhteistyön perusteella sakoista vapauttamisen tai niiden lieventämisen yhteydessä myönnettyyn alennukseen yhteistyötiedonannon 26 kohdan viimeisen alakohdan mukaisesti.

234 Kantajat kiistävät lopuksi peitelleensä kartellia saadessaan siitä tiedon.

235 Komissio kiistää nämä väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

236 Yhteistyötiedonannon 26 kohdassa todetaan seuraavaa:

”Komissio määrittelee kaikissa hallintomenettelyn lopussa tekemissään lopullisissa päätöksissä yrityksen sakon lievennyksen tason suhteessa sakkoon, joka sille muussa tapauksessa määrättäisiin. Sakkoja lievennetään seuraavasti:

— ensimmäinen yritys, joka toimittaa merkittävää lisäarvoa: sakkoja lievennetään 30–50 prosenttia,

— toinen yritys, joka toimittaa merkittävää lisäarvoa: sakkoja lievennetään 20–30 prosenttia,

— seuraavat yritykset, jotka toimittavat merkittävää lisäarvoa: sakkoja lievennetään enintään 20 prosenttia.

Sakkojen lievennyksen tason ratkaisemiseksi kussakin näistä ryhmistä komissio ottaa huomioon sen, minä ajankohtana 24 kohdan mukaiset edellytykset täyttävät todisteet toimitettiin ja missä määrin ne sisälsivät lisäarvoa.

Jos sakkojen lieventämistä koskevan hakemuksen tekijä toimittaa ensimmäisenä 25 kohdassa tarkoitettuja pakottavia todisteita, joita komissio käyttää vahvistaakseen lisäseikkoja, jotka kasvattavat rikkomisen vakavuutta tai kestoa, komissio ei ota näitä lisäseikkoja lukuun määrittäessään sakkoa, joka määrätään kyseiset todisteet toimittaneelle yritykselle.”

237 Yhteistyötiedonannon 36 kohdassa täsmennetään seuraavaa:

”Komissio ei ota kantaa ehdollisen vapautuksen myöntämiseen sakoista tai hakemuksen tekemisestä palkitsemiseen, jos käy ilmi, että hakemus koskee rikkomisia, joihin sovelletaan asetuksen N:o 1/2003 25 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä seuraamusten määräämisen viiden vuoden vanhentumisaikaa, sillä tällaiset hakemukset olisivat merkityksettömiä.”

238 Käsiteltävässä asiassa todisteet, joiden olisi kantajien mukaan pitänyt johtaa niiden sakon määrän alentamiseen yhteistyötiedonannon perustella, koskevat [*luottamuksellinen tieto*] välistä ajanjaksoa.

239 Vaikka kyseiset todisteet oletettaisiin merkittäviksi, ne koskevat kuitenkin [*luottamuksellinen tieto*] välistä ajanjaksoa.

240 Kuten komissio perustellusti huomauttaa, tämä ajanjakso, jolloin kilpailusääntöjä rikottiin, olisi pitänyt katsoa vanhentuneeksi, vaikka oletetaankin, että se on näytetty riittävällä tavalla toteen mainituilla todisteilla.

241 Komissio korostaa lisäksi riidanalaisen päätöksen 491 perustelukappaleessa, että ajanjakson [*luottamuksellinen tieto*] osalta toimitetut todisteet ovat liian ristiriitaisia, jotta niillä voitaisiin näyttää toteen kilpailusääntöjen rikkominen.

242 Koska komissio toteaa, ettei sillä ole mitään riittävää näyttöä kollusiivisesta toiminnasta kilpailusääntöjen rikkomisen osoittamiseksi [*luottamuksellinen tieto*] välisen ajanjakson aikana, sen oli tämän perusteella pääteltävä, että ajanjakso, johon kantajien esittämät todisteet liittyivät, [*luottamuksellinen tieto*], ja komissio on perustellusti kieltäytynyt alentamasta kantajien sakkoa, koska mainituilla todisteilla ei ollut mitään lisäarvoa.

243 Lisäksi on todettava, että riidanalaisessa päätöksessä on tältä osin esitetty yksityiskohtaiset perustelut, jotka sisältyvät sen 489–493 perustelukappaleeseen.

244 Yhdeksäs kanneperuste on siis hylättävä kokonaisuudessaan.

245 Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetyt seikat, riidanalaisen päätöksen 1 artikla on kumottava siltä osin kuin siinä todetaan, että Parker ITR Srl on osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta. Myös riidanalaisen päätöksen 2 artikla on kumottava siltä osin kuin se koskee kantajia.

Vaatimukset, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen muuttamista unionin yleisen tuomioistuimen täyden harkintavallan nojalla, ja sakon lopullisen määrän vahvistaminen

246 On muistutettava, että SEUT 261 artiklan mukaisesti asetuksissa, joita Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antavat yhdessä EUT-sopimuksen määräysten nojalla, voidaan antaa unionin tuomioistuimelle täysi harkintavalta näissä asetuksissa säädettyjen seuraamusten osalta. Tällainen harkintavalta on annettu unionin tuomioistuimille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla. Nämä voivat näin ollen paitsi pelkästään valvoa seuraamuksen laillisuutta myös korvata komission arvioinnin omallaan ja siis poistaa määrätyn sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sen määrää. Tästä seuraa, että unionin tuomioistuimet voivat käyttää täyttä harkintavaltaansa, kun niiden käsiteltäväksi saatetaan kysymys sakon määrästä, ja että tätä harkintavaltaa voidaan käyttää sekä tämän määrän alentamiseen että korottamiseen (ks. asia C-3/06 P, Groupe Danone v. komissio, tuomio 8.2.2007, Kok., s. I-1331, 60–62 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

247 Asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 3 kohdan mukaan sakon suuruutta määrättäessä on lisäksi otettava huomioon sekä rikkomisen vakavuus että sen kesto.

248 Unionin tuomioistuin on todennut, että sakkojen suuruuden määrittämiseksi on otettava huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen kesto ja kaikki muut tekijät, jotka voivat vaikuttaa kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuuden arviointiin, kuten kunkin yrityksen käyttäytyminen, kunkin yrityksen osuus yhdenmukaistettujen menettelytapojen luomisessa, hyöty, jonka ne ovat saaneet näistä menettelytavoista, yritysten koko, kyseisten tavaroiden arvo sekä se vaara, joka tällaisista kilpailusääntöjen rikkomisista aiheutuu Euroopan yhteisön tavoitteiden toteuttamiselle (ks. asia C-386/10 P, Chalkor v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-13085, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

249 Unionin tuomioistuin on myös todennut, että huomioon on otettava objektiivisia tekijöitä, kuten kilpailunvastaisten menettelytapojen sisältö ja kesto, niiden lukumäärä ja intensiteetti, asianomaisten markkinoiden laajuus ja valtion talouselämän perusteille aiheutunut vahinko. Selvityksessä on otettava huomioon myös vastuussa olevien yritysten suhteellinen merkitys ja markkinaosuus sekä mahdollinen kilpailusääntöjen rikkomisen uusiminen (edellä 248 kohdassa mainittu asia Chalkor v. komissio, tuomion 57 kohta).

250 Tästä on huomautettava, että kun unionin yleinen tuomioistuin vahvistaa sakon määrän täyttä harkintavaltaansa käyttäen, kyseessä ei ole täsmällinen aritmeettinen laskutoimitus. Unionin yleinen tuomioistuin ei myöskään ole sidottu komission laskutoimituksiin, vaan sen on suoritettava oma arviointinsa ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat (asia T-156/94, Aristrain v. komissio, tuomio 14.9.2004, 43 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

251 Kun käsiteltävässä asiassa otetaan huomioon unionin yleisen tuomioistuimen yhtäältä ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan ja toisaalta viidennen ja kuudennen kanneperusteen osalta tekemä arviointi sekä tässä yhteydessä todetut virheet (ks. edellä 130, 140 ja 146 kohta), unionin yleinen tuomioistuin katsoo tarkoituksenmukaiseksi käyttää sille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla annettua täyttä harkintavaltaa ja korvata komission arvioinnin omalla arvioinnillaan sen sakon määrän osalta, joka kantajille on määrättävä.

252 On korostettava, että käsiteltävässä asiassa on kiistattomasti kyse vakavasta kartellista, kun otetaan huomioon se, että kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevälle toiminnalle, johon kantajat ovat täysimääräisesti osallistuneet, oli ominaista tarjouspyyntöjen jakaminen, hintojen vahvistaminen, kiintiöiden vahvistaminen, myyntiehtojen laatiminen, maantieteellisten markkinoiden jakaminen sekä hintoja, myyntimääriä ja tarjouskilpailuja koskevien arkaluonteisten tietojen vaihtaminen. Kyse on niin ikään maailmanlaajuisesta kartellista.

253 Kun otetaan huomioon se, että ensimmäinen kanneperuste on hyväksytty, rikkomisen on kuitenkin katsottava kestäneen viisi ja puoli vuotta eikä 19 vuotta siltä osin kuin on kyse Parker ITR:stä, jonka ei näet voida katsoa olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisista, joihin ITR ja Saiag ja niiden edeltäjät syyllistyivät vuoden 1986 ja vuoden 2001 joulukuun välisenä aikana.

254 Tästä seuraa, ettei kantajien ole myöskään katsottava olevan vastuussa ITR:llä vuosina 1999–2001 olleesta johtajan roolista.

255 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ja kun otetaan etenkin huomioon edellä todettujen laittomuuksien kumulatiivinen vaikutus, unionin yleinen tuomioistuin katsoo, että kaikkien käsiteltävän asian olosuhteiden perusteella on asianmukaista vahvistaa Parker ITR:lle määrätyn sakon lopulliseksi määräksi 6 400 000 euroa. Tämän suuruisella sakolla voidaan näet tehokkaasti ehkäistä kantajan laiton toiminta rikkomisen vakavuuteen nähden oikeasuhteisella tavalla ja riittävän ehkäisevästi.

256 Lisäksi on otettava huomioon se, että Parker-Hannifin hankki kaikki ITR Rubberin osakkeet 31.1.2002 ja että sen sakon määrä, joka emoyhtiö on yhteisvastuullisesti velvoitettava maksamaan, on vahvistettava kyseisen päivän ja 2.5.2007 välisen ajanjakson osalta.

257 Kaiken edellä esitetyn perusteella on ensinnäkin kumottava riidanalaisen päätöksen 1 artiklan i alakohta siltä osin kuin se koskee kilpailusääntöjen rikkomista, johon Parker ITR:n katsotaan syyllistyneen vuoden 2002 tammikuuta aikaisemman ajanjakson osalta, toiseksi vahvistettava Parker ITR:lle määrätyn sakon määräksi 6 400 000 euroa, josta Parker-Hannifinin on katsottava olevan yhteisvastuussa 6 300 000 euroon saakka, koska Parker-Hannifinin ei voida katsoa olevan yhteisvastuussa 1. ja 31.1.2002 välisen ajanjakson osalta, ja lopulta kolmanneksi kanne on hylättävä muilta osin.

Oikeudenkäyntikulut

258 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Saman säännöksen 3 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan on niin, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, unionin yleinen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken.

259 Käsiteltävässä asiassa on huomautettava, että kantajat vaativat sakon määrään huomattavaa alennusta, joka niille on myönnetty. Komissio vastaa siis omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan kantajille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (Asia COMP/39.406 – Aluksilla käytettävät siirtoletkut) 28.1.2009 tehdyn komission päätöksen K (2009) 428 lopullinen 1 artiklan i alakohta kumotaan siltä osin kuin Euroopan komissio toteaa siinä, että Parker ITR Srl on osallistunut kilpailusääntöjen rikkomiseen päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta.

2) Päätöksen K (2009) 428 lopullinen 2 artiklan e alakohta kumotaan.

3) Parker ITR:lle määrätyn sakon määräksi vahvistetaan 6 400 000 euroa, josta Parker-Hannifin Corp. on yhteisvastuussa 6 300 000 euroon saakka.

4) Kanne hylätään muilta osin.

5) Komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Parker ITR:n ja Parker-Hannifinin oikeudenkäyntikulut.

Azizi Prek Frimodt Nielsen

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä toukokuuta 2013.

Allekirjoitukset

Sisällys

Tosiseikat 2

Aluksilla käytettävien öljylle tai kaasulle tarkoitettujen siirtoletkujen ala 2

Kantajien esittely 3

Hallinnollinen menettely 4

Riidanalainen päätös 5

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset 6

Oikeudellinen arviointi 7

Kumoamisvaatimukset 7

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan Parker ITR:n on katsottu virheellisesti olevan vastuussa rikkomisesta päivämäärää 1.1.2002 aikaisemman ajanjakson osalta 8

Riidanalainen päätös 8

Asianosaisten lausumat 8

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 11

Neljäs kanneperuste, joka perustuu siihen, että Parker ITR:lle on virheellisesti määrätty sakkoa päivämäärää 11.6.1999 edeltävän ajanjakson osalta 16

Riidanalainen päätös 16

Asianosaisten lausumat 17

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 17

Viides kanneperuste, joka perustuu siihen, että sakon määrää on korotettu virheellisesti sillä perusteella, että Parker ITR:llä on ollut johtajan rooli 17

Riidanalainen päätös 17

Asianosaisten lausumat 17

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 17

Kuudes kanneperuste, joka perustuu yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamiseen ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen siltä osin kuin Parker-Hannifinille määrätyn sakon määrää on korotettu sen vuoksi, että Parker ITR:lla on katsottu olleen johtajan rooli 18

Asianosaisten lausumat 18

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 18

Toinen kanneperuste, joka perustuu siihen, että kantajien on virheellisesti katsottu olevan vastuussa Oil & Gas-yksikön johtajan P:n laittomaan toimintaan liittyvästä kilpailusääntöjen rikkomisesta 18

Riidanalainen päätös 18

Asianosaisten lausumat 19

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 19

Kolmas kanneperuste, joka perustuu siihen, että Parker-Hannifinin on katsottu virheellisesti olevan yhteisvastuussa rikkomisesta Parker ITR:n kanssa 20

Riidanalainen päätös 20

Asianosaisten lausumat 21

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 21

Seitsemäs kanneperuste, joka perustuu luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen sen vuoksi, että sakkoa vahvistettaessa myynnin arvo on laskettu virheellistä menetelmää soveltaen 24

Riidanalainen päätös 24

Asianosaisten lausumat 24

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 25

Kahdeksas kanneperuste, joka perustuu asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan rikkomiseen, yksilöllisen vastuun periaatteen loukkaamiseen ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen laskettaessa 10 prosentin ylärajaa liikevaihdosta 27

Asianosaisten lausumat 27

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 27

Yhdeksäs kanneperuste, joka perustuu luottamuksensuojan periaatteen loukkaamiseen ja perusteluvelvollisuuden noudattamatta jättämiseen siitä syystä, että komissio on kieltäytynyt alentamasta sakon määrää yhteistyön johdosta 28

Riidanalainen päätös 28

Asianosaisten lausumat 28

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta 29

Vaatimukset, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen muuttamista unionin yleisen tuomioistuimen täyden harkintavallan nojalla, ja sakon lopullisen määrän vahvistaminen 30

Oikeudenkäyntikulut 31